

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XIII./ŠTEVILKA 30

CELOVEC, DNE 27. JULIJA 1961

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— SILINGA

Žrtve in odgovornost

Že četrty mesec traja v Jeruzalemu proces proti Adolfu Eichmannu, Hitlerjeve- mu pooblaščenca za »dokončno rešitev ju- dovskega vprašanja«, ki svoje naloge sicer ni mogel dovršiti, ker je »tisočletni rajh« prekratko trajal, kljub temu pa mu je »uspelo« s pravcato nemško temeljitostjo organizirati množični umor 6 milijonov Židov. Poleg tega je preselil več desetisoč Slovencev in drugih pripadnikov narodno- sti, ki po Hitlerjevem mnenju niso bile vredne mesta pod soncem na zemlji, ki bi ji naj gospodoval plavalasi nemški nadčlovek.

Po prekinitvi izvrševanja »naročila« leta 1945, je Eichmann začel »novo življenje« v Argentini, pod novim imenom in z novim poklicem. Toda roka pravice ga je do- segla po dobrih petnajstih letih, čeprav na ne čisto regularni način, kajti tajna služba nove izraelske države, ki je nastala iz ostankov tistih Judov, ki jih Eichmann ni utegnil dokončno »rešiti« v plinskih ce- licah koncentracijskih taborišč, ga je izse- dila in na skrivaj prepeljala v Izrael.

Štiri mesece se v sodni dvorani v Jeru- zalemu pred vso svetovno javnostjo obnav- lja strašna predstava, ki po grozoti prese- ga vse, kar si je človeška fantazija doslej izmislila, od barbarskega starega veka, pa do danes, ko se domišljavo trkamo na svoje civilizirane prsi, v resnici pa je barbarstvo prav tako ostalo prirojeno v človeštvu, kot nekoč. Niti Dantejev »Pekel« ne vzdrži pri- mere pred Eichmannovo predstavo člove- ške grozovitosti. Z eno samo razliko, takrat ni imelo tako zmogljive tehnične organi- zacije na razpolago, kot jo je imelo za časa Hitlerja in njegove države 80-milijonskega visoko civiliziranega naroda.

Gore dokaznega materiala so v objek- tivnem sodnem postopku izkazale, da Eich- mann ni bil samo zvest, ampak tudi vnet izvrševalec naloge, ki ga je prejel od svo- jega vrhovnega poglavarja, čigar politični nauk je sprejel in o njegovi pravilnosti bil trdno prepričan. Pri svoji službi je bil tudi strog, ni dopuščal nobenih izjem. Za- vračal je celo intervencije mogočnih naci- stov, ki so se bili iz osebnih razlogov za- vzeli za kakega posameznega Juda ali Ju- dinjo v njegovi oblasti. Z natančnostjo in spretnostjo, ki prekaša vsakega izučnega železničarja, je organiziral Transporte Ju- dov iz Vzhodne Evrope v koncentracijska taborišča, kjer so potem ti nesrečni svežnji človeškega trpljenja končali v plinskih pe- čeh. Organiziral je tudi smrtni pohod tiso- čev madžarskih Judov v Nemčijo. Pod nje- govim poveljstvom so stale tudi »uničeval- ne skupine« SS-ovcev, ki so klale Žide po vzhodni Evropi.

In kaj pravi ta človek danes k vsem tem grozotam? Nekaj, kar je pravzaprav res! Pravi namreč, da je samo izvrševal povelja. Pa še več: vsega sta kriva samo Hitler in Himmler, ki sta mu dajala povelja, kate- rim se ni mogel izogniti. Saj je dobro zna- no, kaj je čakalo tistega, ki se je uprl Hitlerju in Himmlerju. Danes noče Eich- mann, mož, ki je odločal o življenju in smrti milijonov in vselej odločil za smrt, biti nič več kot vestni železničar, ki je sa- mo natančno opravljal svojo službo pri iz- vrševanju voznega reda za koncentracij- sko taborišče Auschwitz!! Tudi on je »žrtev« brutalnega državnega vodstva, kjer je kot slaboten človek podlegel Hitlerje- vemu vplivu. Ta nekoč mogočni mož se danes zviija kot črv v blatu lastne neznačaj- nosti, hoče zbuditi usmiljenje sklicujoč se na značajno šibkost. Ko pa je bilo treba za pisalno mizo v topli pisarni, v mehkem na- slanjaču s potezo peresa odločiti o življe- nju in smrti stotin, tisočev brezbrambnih

Tretji uspeli polet v vesolje

Minuli petek so v Združenih državah iz- vedli drugi polet v vesolje. Raketa tipa »Redstone« je v posebno izdelani kabini ponesla 35-letnega letalskega kapitana Vir- gila Ivana Grissoma z brzino 8500 km na uro 190 km v nebo, kjer je kapitan Gris- som sprožil mehanizem za povratek, potem ko je bil kakih 5 minut v breztežnem sta- nju v vesolju. V velikem loku se je raketa obrnila nazaj proti Zemlji in okrog 450 km vstran od izstrelišča Cap Canaveral padla v morje. Tam jo je že čakala letalo- nosilka »Randolph« s katere je takoj vzle- tel helikopter, ki je potem polovil kapi- tana Grissoma, ki je med tem že zlezal iz kabine ter čofotal v vodi. Je zelo pametno napravil, kajti polet je sicer potekel na- tančno po programu, vse je funkcioniralo, pri poskusu dvigniti kabino iz morja, pa se je ta zmuznila iz kavljev in padla nazaj v vodo, ki je vdrla v odprtino, nakar se je kabina z vsemi aparati vred potopila.

Ves čas poleta je bil kapitan Grissom prek radia v zvezi z zemljo ter sporočal svoje vtise. Ko je prišel iz ozračja zemlje, je zagledal sonce, ki je bilo sila močno, ta- ko, da je vzkliknil »Fant, ali je sonce žar- ko«. Tudi vsi drugi aparati so v redu de- lovali in zato je bil ta polet kljub smoli pri potopitvi kabine vendarle velik uspeh. Grissom je po ruskem majorju Gagarinu in amerškemu letalcu Shepardu tretji člo- vek, ki je pokukal skozi vrata v vesolje. Njegov polet je važna stopnja pri prizade- vanju človeštva, da si osvoji vesolje.

Grissom je polet dobro prestal. Zdravni- ki so ugotovili, da ni utrpel nobene zdrav- stvene škode, čeprav je bil izpostavljen 10 krat večjemu pritisku, kot običajno vla- da na zemlji. Po poletu je Grissomu naj- prej čestital ameriški državni predsednik Kennedy, ki je polet opazoval po televiziji.

Izstrelitev rakete so na oporišču Cap Ca- naverall gledali številni znanstveniki in ne- kaj sto časnikarjev. Zaradi vremenskih raz- mer so morali polet dvakrat odložiti in celo tisti dan je moral kapitan Grissom tri ure čakati zaprt v vsemirski kabini, zato ker so vremenski preroki v zadnjem tre- nutku zahtevali ponovno odložitev. Ko je

bila raketa vendarle izstreljena, pa je Gris- som dobesedno doživel svojo »četrty ure sla- ve«, kajti polet je trajal natančno 15 mi- nut in nekaj sekund.

Ameriški predsednik Kennedy je takoj po uspelem poletu podpisal zakon, ki daje ameriški ustanovi za vsemirsko plovbo na razpolago 1 milijon in 7000 tisoč dolarjev za delo v prihodnjem letu, za katero pred- videvajo prvi ameriški polet s človekom okoli zemlje. Še v tem desetletju pa name- ravajo izstreliti prvega človeka na luno, če jih med tem ne bo kdo drugi prehitel.

Drugi uspeli ameriški polet v vesolje pa kaže, da se tekma med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami za vesolje vedno hi- treje razvija in da postopoma Združene dr- žave zmanjšujejo masko, ki ga ima na tem področju Sovjetska zveza.

Gagarinova turneja na zemlji

Med tem pa ruski major Gagarin, prvi človek, ki je obletel Zemljo, potuje po svetu in razklada svoje doživljanje. Med drugim je bil povabljen v Anglijo, kjer so sicer hladni Angleži zapadli v tako divje navdušenje, kot še nikoli. Pozabili so, da je Gagarin »Sovjet«, da se nahaja svet v »hladni vojni«. Povsod so se ob Gagarino- vem prihodu zbrale velikanske množice in posebno dekleta so se drenjala, da poti- pajo prvega moža, ki je bil v vesolju ali pa vsaj dobe njegov podpis. Neki konzervativni list pa je predlagal, da mu naj kra- ljica podeli oz. ga povzdigne v plemiški stan, česar pa seveda sovjetski tisk, ki je o Gagarinovi zemski turneji obširno pisal,

ni omenil. Kraljica nasveta sicer ni spre- jela, pač pa je mladega, simpatičnega Rusa povabila na kosilo. Neki časnikar je vpra- šal Gagarina: »Kaj je bilo huje, polet v vesolje ali pa ves ta direndaj, ki ga de- lajo okoli vas?« nakar je Gagarin odvr- nil: »Poletite še vi najprej v vesolje, po- tem pa boste sami videli!« Po viharjem navdušenju v Angliji pa je Gagarin doživel hladen sprejem na Poljskem. Tam so ga uradni dostojanstveniki sicer sprejemali z vsemi častmi, tudi precej radovednežev ga je prišlo gledat, toda navdušenja v množi- cah ni bilo, kajti komunistični oblastniki so Gagarinov polet izrabljali za komuni- stično propagando, ki je pa poljsko ljud- stvo ne mara. Minuli teden so namreč — kot smo že poročali — v poljskih šolah od- pravili verouk, kar je zbudilo veliko ne- zadovoljstvo v najširših ljudskih plasteh.

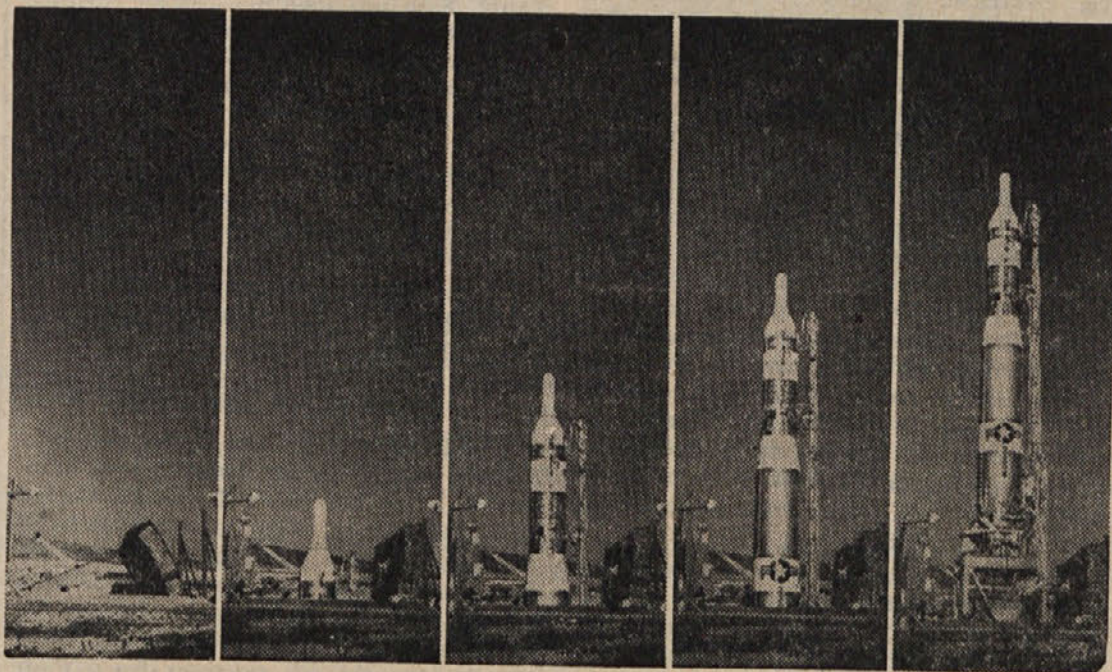
Premirje v Bizerti

V Bizerti so ponehali boji med franco- skimi in tunizijskimi četami, potem ko je Varnostni svet Združenih narodov zapove- dal obema vojujočima se strankama, da ustavita ogenj. V dveh dneh so namreč francoske čete pregnale tunizijske oddelke, ki so bili obdali z blokado francosko vo- jaško bazo v tem mestu, ki so si jo bili Francozi izgovorili ob priznanju neodvisno- sti svoji nekdanji koloniji Tuniziji. Tuni- zijski predsednik Burghiba je hotel izra- biti sedanjo francoske težave v zvezi z al- žirskimi pogajanjmi in izsiliti umik Fran- cozov iz Bizerte, toda je bil prešibek. Ob- enem je zahteval zase tudi del Sahare, pu- ščave pod katero pa leže bajni naravni zakladi, predvsem petrolej. Spor zaradi Bi- zerte je bil zelo dobrodošel sovjetskemu bloku, ki je ta »domači prepir« v zapad- nem taboru zopet izrabil za propagando proti »imperializmu«. Burghiba se pa tudi Alžircem ni prikupil, kajti le-ti zahtevajo zase vso Saharo, ki pa jo imajo sedaj v oblasti — Francozi.

NAJNOVEJŠA VEST

Vinko Zaletel v Juž. Ameriki

Iz Buenos Airesa poročajo: Danes je pri- letel sem č. g. Vinko Zaletel s Koroškega, toda na letališču je nalletel na generalni prometni štrajk, tako da nobeno javno prometno sredstvo ni vozilo. Kljub temu se je na letališču zbral precej slovenskih rojakov, ki imajo lastna vozila, ali pa so se pripeljali s taksiji. Bil je prav prijazen sprejet, saj je prinesel našim slovenskim rojakom domače pozdrave. (Glej članek na 7. strani.)

V nekaj minutah izstrelijo ameriško raketo »Titan«. Slika kaže štiri faze izstre- litve, od dviga rakete iz podzemnega skladišča pa do vzleta. Vse gre avtomatsko.

ljudi, ga pa ni prav nikdar popadla slabost.

Poleg Eichmanna se je v zadnjih letih v Zapadni Nemčiji moralo zagovarjati več Hitlerjevih krvavih valptov za grozodej- stva, ki vpijejo do neba. Vsi se izgovarjajo z dolžnostjo poslušnosti poveljem in ne- varnostjo, kateri bi se izpostavili, ako bi se uprli. Le eden je nehotel prišel bliže resni- ci: SS-ovec Schulz je dejal: »Sram me je, da mi je moj nemški narod mogel dajati taka povelja.« Ni ga pa sram, da jih je iz- vrševal, kajti dokler ni bil klican pred so- dišče je mirno živel, brez očitkov vesti.

Eichmann meni, da sta kriva vsega samo Hitler in Himmler, Schulz pa vali odgo- vornost za svoja dejanja na ves nemški na- rod. Resnica je nekje v sredi. Brez podpo- re ali vsaj brezbrčnosti javnosti in brez široke plasti fanatičnih a duhovno pod- povprečnih pomagačev, ki so iz lastnega notranjega prepričanja voljno izvrševali

tudi najgrozotnejša povelja in to ne le pro- ti drugim narodom, ampak tudi proti ti- stim poštenim Nemcem, ki so se upali u- preti nacizmu, ne bi nacizem mogel izvr- šiti tako orjaških in strašnih grozodejstev, kot jih je izvršil. Da se danes njegovi po- magači, ki so takrat voljno izvrševali Hit- lerjeva povelja, ker so bili prepričani, da bodo itak zmagali in jih ne bo nihče kli- cal na odgovornost izgovarjajo na druge, eni na Hitlerja in Himmlerja, drugi na »njihov« nemški narod, samo potrjuje pravilo, da nasilneži in krvoloki vedno po- stanejo slabiči, kadar jih usoda kliče na odgovor za lastna dejanja. Želeti bi bilo, da bi klaverno zadržanje Eichmanna in drugih nacističnih krvolokov pred sodniki opomnilo vsaj tiste njihove somišljenike — in teh ni malo, pa še prav glasni so — ki uži- vajo prostost ter blagodat demokratične in blagostanja, k ponižnosti in — premisleku.

Politični teden

Po svetu . . .

Pred propagandno bitko za Berlin

Po izmenjavi diplomatskih not med Sovjetsko zvezo in zapadnimi velesilami (Združenimi državami, Francijo in Veliko Britanijo) minuli teden glede Berlina in vprašanja mirovne pogodbe o Nemčiji, sta tako Vzhod kot tudi Zpad prešla na priprave za velike »jesenske manevre« med obema svetovnim taboroma. Da na kratko ponovimo: Hruščev je v imenu Sovjetske zveze napovedal že pred mesecem, da hoče sovjetska vlada vendar enkrat končno rešiti »nemško vprašanje«, to je doseči zaključitev vojnega stanja, ki danes, 16 let po koncu vojne, formalno še obstoji med nekdanjimi vojnimi zavezniki in poraženo Nemčijo, čeprav sta v resnici iz nekdanjih okupacijskih in zmagovalnih vojnih zaveznikov (Združenih držav, Velike Britanije, Francije in Sovjetske zveze) nastali dejansko dve državi. Potem, ko so se nekdanji vojni zavezniki med seboj skregali za plen, so Združene države, Francija in Velika Britanija združile svoje okupacijske cone v eno upravno enoto ter jo posvobodnih volitvah izročile izvoljeni vladi, Sovjetska zveza je pa v svoji coni tudi izročila oblast svojim komunističnim nemškim služabnikom, ki ondi vladajo v senci sovjetskih tankov in bajonetov, kot je pokazal upor delavcev leta 1953, ki so ga sovjetski tanki brezobzirno zadušili, podobno kot tri leta kasneje upor na Madžarskem. Kot nekaka skupna posest je ostalo le mesto Berlin, ki je bilo tudi razdeljeno na štiri četrtine ter zasedeno po vojaških četah štirih velesil, le s to razliko, da imajo sovjetske čete dostop do nekdanje nemške prestolnice po suhem rdečem teritoriju, zapadnjaki so pa navezani na spoštovanje pogodb, kajti mesto leži sredi komunistične Vzhodne Nemčije. Kadar se med Vzhodom in Zapadom razmerje zaostri, zadrgejo Sovjeti dohode v Berlin. L. 1948 so z znamenito berlinsko blokado celo popolnoma zaprli zapadnjakom pot po suhem in po vodi do Berlina, nakar so Amerikanci organizirali največji letalski most v zgodovini ter po zraku oskrbovali svoje čete in prebivalstvo Berlina. Stvar je postala končno za samo Sovjetsko zvezo nerodna ter je morala popustiti.

Kaj hoče Hruščev?

Vsako leto se je berlinsko vprašanje pojavljalo na dnevnem redu, toda še vselej se je kako pomirilo, vsaj do — prihodnjega leta. To poletje je zadeva nevarnejša, kajti Hruščev je postavil precej enoumne zahteve, od katerih bo težko odstopil brez izgube prestiža. Dejal je, da hoče sovjetska vlada še do konca tega leta urediti nemško vprašanje. Če ne bo moč doseči sporazuma z Zapadom glede skupne mirovne pogodbe, bo pa sovjetska vlada podpisala separatno mirovno pogodbo z Vzhodno Nemčijo (komunistično), Berlin pa proglasila za »svobodno mesto«, glede katerega bi se naj potem zapadne sile pomenkovaše z »vlado suverene vzhodne Nemčije«. Dva vzroka sta napotila Hruščeva k temu nevarnemu koraku. Vzhodna Nemčija postaja s svojo industrijo najvažnejši sovjetski evropski satelit in pridobiva v Moskvi vedno bolj na ugledu in veljavi, to seveda na račun Čehoslovaške in Poljske. V Moskvi se namreč na »slovansko bratstvo« poživljajo kadar gre za interese Sovjetske zveze. Po drugi strani pa postaja za Vzhodno Nemčijo, pa tudi za ves sovjetski blok zapadni Berlin vedno bolj nadležna puščica Zapada v ledjih komunističnega orjaka. Zaradi gospodarske konjunktore v Zapadni Nemčiji je namreč tudi zapadni Berlin deležen blagostanja kot ga poznamo drugod po zapadni Evropi. Tja pa prihajajo ne le Nemci iz Vzhodne Nemčije, ampak tudi gostje iz drugih satelitskih držav in se morajo na lastne oči prepričati, da kljub »kapitalističnemu izžemanju na Zapadu«, kot trobi komunistična propaganda, ondi ljudstvo na splošno, v prvi vrsti pa delavci, bolje živijo kot v komunističnih deželah, kjer je baje komunizem odpravil »izkoriščanje človeka po človeku.« Zato pa vsak teden zbeži iz Vzhodne Nemčije več tisoč beguncev, ki jih Zapadna Nemčija rada sprejema, ne toliko zaradi »nemškega bratstva«, ampak, ker zaradi izredne konjunktore v Zapadni Nemčiji primanjkuje delavskih sil na vseh koncih in krajih. Pač pa zaskrbljeno govore, in to ne le na Vzhodu, ampak tudi v Zapadni Nemčiji o nevarnosti »izkrvavitve nemštva« v Vzhodni Nem-

čiji. Boje se namreč, da ne bi namesto Nemcev, ki beže na Zpad, ne prišli na »nemško zemljo« sosednji narodi (Poljaki, pa celo Mongoli iz Sovjetske zveze), ki prav radi hodijo v Vzhodno Nemčijo, ker je ondi še kljub vsemu primeroma bolje živeti kot pri njih doma.

Zapadne sile so v odločnih besedah zagotovile Sovjetski zvezi, da bi vsak samovoljni korak glede nemške mirovne pogodbe, pa tudi glede Berlina utegnil »privedi do nepreglednih posledic«, toda notranja sloga Zapada glede te zadeve v resnici ni tako trdna.

Angleži poudarjajo potrebo o »elastičnosti« v pogajanjih, italijanski ministrski predsednik Fanfani pa je že sprejel sovjetsko vabilo za obisk v Moskvi, Francozi pa imajo zopet hude lastne skrbi v Severni Afriki.

Sovjetski asi in — skrbi

Vsekakor pa bo morala sovjetska vlada glede Berlina računati z resnejšim zapadnim odporom kot v Laosu. Po drugi strani pa se je razmerje sil od leta 1948 med obema svetovnim taboroma bistveno spremenilo. Takrat so namreč Združene države edine razpolagale z zadostno močno atomsko oborožitvijo in letalstvom s katerim bi mogle spreminiti Sovjetsko zvezo v morje razdejanja. Zato je moral Stalin blokado preklicati. Danes pa razpolaga tudi Sovjetska zveza z mogočno atomsko oborožitvijo ter transportnimi sredstvi (rakete in letala), s katerimi more »zbasati« nad Združene države potrebno količino atomskih bomb, to se pravi vrniti mlo za drago.

Ker bi pa atomska vojna pomenila uničenje obeh vojskujočih se taborov in morda celo propad človeštva, zato nihče resno ne misli na uporabo tega orožja. Ameriška vlada se zato pripravlja na berlinsko preizkušnjo sil s tem, da namerava povečati svoje »običajne oborožene sile« tako, da bi mogla uspešno nastopiti tudi z običajnim orožjem proti sovjetskim poskusom v Evropi. Ameriški obrambni minister McNamara je bil minuli teden v Londonu in Pa-

. . . in pri nas v Avstriji

Zadrega zaradi Južne Tirolske

Položaj na Južnem Tirolskem postaja vedno bolj težaven, kajti potem, ko se je počasi razkidal dim atentatov na železnice, električne daljnovode, elektrarne, ki so jih izvedli »borci za svobodo Južne Tirolske«, prihaja do besede italijanska policija, ki je izvedla blizu 100 aretacij med Južnimi Tirolci. Od teh je za 48 oseb državni pravdnik že odredil sodno preiskavo in italijanski vladni komisar v Boznu je izjavil, da so vse storilce atentatov že polovili. Med zaprtimi je tudi glavni tajnik Južnotirolske ljudske stranke dr. Stank. Južna Tirolska sama pa je preplavaljena z vojaštvom, ki straži vse pomembnejše gospodarske objekte in javne zgradbe. Obenem je Italija uvedla obveznost vizuma za vse Avstrijce, ki hočejo v Italijo. Ta ukrep je obrazložila s sumom, da prihaja dinamit, ki so ga uporabljali atentatorji na Južnem Tirolskem, iz Avstrije ter da je naša Tirolska leglo zarotniškega gibanja proti Italiji.

Tirolski politiki so še sami pripomogli k večji verjetnosti teh trditvev v očeh mednarodne javnosti. Neka velika mednarodna agencija je poslala svojega urednika k šefu tirolske OeVP Oberhammerju, ki je baje izjavil, da to, kar se je zgodilo na Južnem Tirolskem še ni vse kajti Južni Tirolci so pripravljeni boriti se tudi z orožjem proti zatiralcem ter da je avtonomija prazna beseda. Kar je treba Južnim Tirolcem dati, je »samoodločba«. Oberhammer je sicer takoj po objavi svojega intervjuja izjavil, da vse skupaj ni res toda njegova izjava je malokoga prepričala. Edino obe avstrijski koalicijski stranki sta jo vzeli za čisto zlato.

V kratkem bodo namreč na Tirolskem volitve v deželni zbor in kdor bi sedaj v tej situaciji, ko so duhovi na Tirolskem skrajno razgreti, predlagal umik, bi riskiral 50.000 glasov, česar si pa nobena stranka ne upa privoščiti. Zato tudi na Dunaju vztrajajo na pri po dr. Kreiskem začrtani politiki. On namreč meni, da je treba izvajati na Italijo »odločen pritisk«, kajti leta bo morala ugoditi potem zmernem krilu južnotirolske ljudske stranke, da tako vzame veter iz jader južnotirolskim skrajnejem. Da »omeči« Italijo, je zato tudi dr.

rizu, da se dogovori tudi s Francozi in Angleži o povečanju njihovih čet v Zapadni Nemčiji. Sedanja bojna moč Zapada, to je ameriških in britanskih čet v Nemčiji, slovi na njihovi atomski oborožitvi. Zato so te čete po številu mnogo manjše od sovjetskih »običajno oboroženih devizij« v vzhodni Evropi. Angleži sicer obljubljajo toda ne s posebnim navdušenjem, francoski državni predsednik De Gaulle pa nima kaj obljubljati, ker francoske čete imajo polne roke dela v Severni Afriki.

Pa tudi na vzhodu niso brez skrbi. Letošnje poletje so evropsko Rusijo zopet obiskali blatni in peščeni viharji iz osrednje Sibirije. Ti viharji so se namreč v hujši obliki pojavili v zadnjih letih, odkar so začeli po povelju Hruščeva v srednji Sibiriji na veliko orati stepo ter sejati pšenico. Prva leta je deviška, spočita zemlja rodila obilen sad, tako da je Hruščev zmagovito napovedoval, da bo Sovjetska zveza kmalu prekosila Ameriko glede pridelave žita. Toda nepremišljen poseg človeka v red narave v sibirskih brezkončnih ravninah je imel nepričakovane posledice. Prišle so suše ter izsušile zemljo v prah, ki ga je nato veter, kateri se more prosto izdivjati na ravnini, dvigal v zrak ter odnašal stotine, tisoče kilometrov stran. Ta se potem vseda nad Moskvo in celo nad Ukrajino. V Sibiriji pa se manjša že itak drobna rodovitna plast zemlje, manjšajo se pa tudi pridelki. Hruščev se namreč pri »krčenju deviške zemlje« v Sibiriji ni oziral na svarila strokovnjakov, ki so menili, da bi bilo treba ondi zemljo najprej zavarovati z ustreznimi nasadi gozdov, ki bi potem vetru jemali silo in pritegovali vlago. Šele potem bi naj prešli k obdelavi poljedelskih površin. Že lani je morala Sovjetska zveza uvažati žito iz Kanade in Avstralije, iz Združenih držav ga ni hotela, ker bi to pomenilo prehud prestižni udarec. Tudi letos bo letina bolj srednja. Kot ima vsaka medalja dve plati, jih ima tudi ta. Svet namreč za sovjetske kmetijske težave ve. Ve pa tudi, da s pravnimi kaščami ne moreš voditi vojne, pa če si še tudi tako dobro oborožen. Zato na Zapadu grožnje Hruščeva glede Berlina sicer resno jemljejo, toda vedo tudi, da bo moral Hruščev v lastnem interesu postati previdnejši, ko bo šlo zares.

Adenauer ima druge skrbi

Zapadnonemški kancler Adenauer je v Berlinu izjavil, da »so druge zadeve mnogo bolj važne kot Južna Tirolska«. Večina zapadnonemškega tiska obsoja zadržanje Avstrije. Ugledni monakovski list »Süddeutsche Zeitung« svari Avstrijo, da je njen sedanji kurz v južnotirolski zadevi »posejan z nevarnimi čermi«. Še bolj naravnost pa piše švicarski tisk, posebno dva najbolj razširjena nemška švicarska lista, tednik »Weltwoche« in dnevnik »Die Neue Zürcher Zeitung«. Slednji list spada med pol ducata največjih svetovnih listov, ki odločilno usmerjajo mednarodno javno mnenje, je prejšnji teden zelo kritično ocenil dr. Kreiskega, ki se je »namesto, da bi obsodil terorizem na Južnem Tirolskem, zadovoljil z mlačnimi zagotovili, da bo vlada storila vse, kar je po zakonih mogoče proti radikalnim elementom.«

Švicarski list namreč pravi, da v južni tirolski zadevi »najnevarnejše orožje« še sploh ni bilo uporabljeno. Gre namreč za »odgovornost vodilnih predstavnikov do sedanje južnotirolske politike v zvezi z dejavnostjo nekega Osvobodilnega odbora za Južno Tirolsko«. Ne Le Oberhammer in bivši državni tajnik Gschntzer, temveč tudi bivši obrambni minister Graf, sedanji notranji minister Afritsch in celo zunanji minister Kreisky so baje v različnih fazah organizacije »partizanov« sodelovali, ali pa vsaj zanje vedeli oz. trpeli. Ker bi objava

teh reči prizadela obe stranki, imata obe interes, da o zadevi molčita — dokler »ne pride morda na dan po kaki najdbi italijanske policije« pri njenih hišnih preiskavah na Južnem Tirolskem, pravi švicarski list. Tisk obeh strank je z obširnimi izjavami trditve švicarskega lista, ki je doslej s simpatijo poročal o naporih Avstrije za južnotirolsko manjšino, zavril. Pač pa je čez nekaj dni izšlo kratko sporočilo, da je bila z avstrijske strani kontrola na avstrijsko italijanski meji, vključno za transporte, poostrena.

Kje se neha navdušenje

Na Južnem Tirolskem pa stoji prazni hoteli; južnotirolski gostilničarji in trgovci si pa grizejo prste. Prizadeto je pa tudi kmetijstvo, kajti zastoj tujskega prometa se pozna tudi v kmetijstvu.

Pred italijanskimi konzulati v Avstriji pa kljub vsem pozivom časopisja »Letos ne na dopust v Italijo«, stoji dolge vrste prosilcev za vizume in avstrijska policija je morala uvesti posebno redarstveno službo, da disciplinira čakajoče avstrijske patriote, katerih navdušenje za južnotirolske brate se neha — ko bi se bilo treba odpovedati vročemu italijanskemu soncu in prijetni kopeli v morskih valovih.

Celo najhрупnejša vsakoletna notranja politična bitka je utihnila, namreč bitka za državni proračun. Ob vsem diranju je finančni minister dr. Klaus pripravil svoj osnutek, ki ga že tiskajo. Je to seveda predlog in o njem še ni bila izrečena zadnja beseda.

SLOVENC

doma in po svetu

Mogočen tabor tržaških Slovencev

Že dvanaestič so se v nedeljo, dne 16. julija 1961, zbrali tržaški Slovenci na Repentabru na svoj vsakoletni tabor, ki ga prireja »Slovenska prosveta« v Trstu. Nad 1600 rojakov se je zbralo ob kraški cerkvi, kjer je bil naprej blagoslov, da z Bogom začnejo bogoljubno in domoljubno delo. Po cerkvenem opravitu je sledil kulturni program pod milim nebom, ki se je prav za prireditev nekoliko zvedrilo. Uvodoma je akademik Mlajac podal nekaj načelnih misli. Dejal je: Dvanajsti tabor slovenske prosvete na Tržaškem je posvečen slovenskemu domu. Vsemu tistemu, kar je resnično naš dom. Čutimo, da se moramo okleniti svojega doma z vsem srcem in z vso dušo. Zato pa: Nazaj k domu in zemlji na kateri živimo! Zemlji, ki so jo naši očetje s toliko ljubeznijo rahljali. Zemlji, ki so jo tako ljubosumno čuvali, da ne pride v tuje roke. Naj zveni naša govorica po naših domovih. Samo tako dolgo, dokler bo pela naša beseda v našem domu, bo dom naš. Skrbimo, da bodo naše družine zdrave. Ne ustvarjamo jih brez premisleka in brez ljubezni. Naša skrb velja tudi slovenskim otrokom. Brez otrok je družina ohromela in je brez sonca in pogosto brez veselja. Dom lepšajo in mu dajejo bodočnost otroci. In še je naš dom naša pesem in naša pisana beseda, je naša kultura, naša književnost. Zato danes, ko se ljubeče sklanjamo k domu, stopa pred vas mladi rod, ki v ljubezni do doma piše prve pesmi in mu že zvane v melodiji materne besede. — V imenu mlade Koroške je pozdravil tabor akademik Erik Prunč. »Majhna je naša zemlja,« je zaklical, »v enem dnevu bi jo skorajda prehodil od severa do juga, od vzhoda do zapada — a tem globlja je naša ljubezen, ki se oklepa vsake pеди bore grude, katero je rahljala in gnojila kmečka roka... In ta ljubezen je, ki nas kuje v brate in ki nas končno mora skovati v eno občestvo.« — Pozdrave iz sončne Gorice pa je prinesel g. Hadrijan Košič.

Sledila je igra »Dom«, delo gorenjskega pisatelja Janeza Jalna. V njej je poveljena ljubezen in žrtve za rodno grudo. Igralci tržaške »Slovenske prosvete« so pod izkušenim vodstvom režiserja prof. Jožeta Peterlinja dovršeno podali igro, ki je vsem segla res globoko v srce. — Med odmori so pa mladi tržaški pesniki in pisatelji, Bruna Pertotova, Griša Mikuž in Danilo Lovrenčič brali svoja dela, nato pa sta še dva mlada koroška pesnika Erih Prunč in Drago Smole prebrala nekaj svojih pesmi. Literarni nastop je zaključil pesnik Stanko Janežič. Ko je ob 7. uri zvečer bil končan program, so se zopet začeli na nebu zgrinjati temni oblaki. V dušah tabornikov na Repentabru pa je bilo svetlo. »Ljudje so se ob slovesu pozdravljali kot boljši znanci, saj so ob živi in igrani besedi spoznali, da smo vsi iz istih slovenskih domov in družin,« zaključuje goriški »Katoliški glas« svoje poročilo.

Ob zatonu komunizma?

(Nadaljevanje s 27. številke)

Ker je komunizem protičloveški, nasproten osnovnim človekovim pravicam, ga vsak zdrav razum odklanja. V sodobnem svetu, tudi v tem, ki se imenuje krščanski dostikrat prevladuje materializem in končno se je že tudi mnogo ljudi skregalo z zdravim pametjo, zato komunizem stalno pridobiva nove postojanke. Članstvo stalno narašča, le tu in tam so tudi znaki nazadovanja.

Po podatkih angleške publikacije The World Today iz maja 1958 je članstvo komunističnih strank v zadnjih letih naraščalo takole:

leta 1928	1.676.000
leta 1935	3.141.000
leta 1939	4.200.000
leta 1945	20.000.000
leta 1956	32.000.000

Z ozirom na članstvo v stranki sta najmočnejši sili komunizma na svetu Sovjetska zveza in celinska Kitajska. Po podatkih že omenjene revije je bilo gibanje članstva komunističnih strank v teh dveh deželah naslednje:

Leta	Sov. zveza	leta	Kitajska
1927	1.147.074	1927	60.000
1930	1.674.910	1931	200.000
1935	2.256.000	1935	300.000
1939	2.477.666	1942	600.000
1941	3.908.000	1947	2.000.000
1945	5.760.000	1951	5.800.000
1952	6.882.145	1957	12.000.000
1957	8.000.000	(približno)	

V svobodnem zapadnem svetu je komunistična stranka najmočnejša v Italiji, ki je po podatkih revije Civiltà Cattolica (I. X. 1960), dosegla v letu 1959 1.789.353 vpisanih članov organiziranih v 39.852 celicah. Po slojnih pripadnosti je članstvo naslednje: industrijski delavci 690.505, poljedelski delavci 297.347, služkinje 239.290, intelektualni poklici 11.377, študentje 5739. Radi sorazmerno visokega števila članstva uživa stranka vso podporo Sovjetske zveze, ker je smatrana kot odskočna deska komunizma za podjarmljenje zapadne Evrope.

V zapadni Evropi je članstvo v komunistični stranki še sorazmerno številno v Franciji in Portugalski. Na azijskem kontinentu je komunistična stranka z ozirom na članstvo najštevilnejša v Indoneziji in Indiji, v Afriki v Južnoafriški zvezi in Sudanu, v Južni Ameriki v angleški Guayani in Boliviji.

Članstvo v komunističnih strankah pa še ne predstavlja dejanskega mišljenja ljudi. Poleg organiziranega članstva še moramo vpoštovati somišljenike in sopotnike. Isto velja tudi za druge stranke. V Italiji ima Krščanska demokratična stranka manj vpisanih članov kot komunisti, a veliko več volilcev.

Še precej realna slika politične orientacije prebivalstva morejo biti svobodne

volitve. Po podatkih revije Ost-Probleme iz junija 1958 je pri volitvah v Italiji leta 1958 glasovalo za komunistično stranko 22,79% volilcev, v Franciji leta 1956 25,60% volilcev, v Grčiji leta 1958 24,40% volilcev, v Avstriji leta 1953 5,28% volilcev, v Švici leta 1955 2,30% volilcev.

Število volilcev, ki glasujejo za komunistične stranke izven dežel za železno zaveso ni stalno. Se stalno spreminja, a vendar počasi napreduje. Morda v zadnjih desetih letih moč komunističnih strank nekoliko pojema v deželah zapadne Evrope, a za železno zaveso članstvo komunističnih strank izredno narašča.

Že iz navedenih števil lahko vidimo, da je število organiziranih komunistov v sorazmeru s skupnim številom posameznih dežel majhno, vendar sta njihova moč in vpliv izredno velika. Ta izreden vpliv in moč, ki jo imajo komunisti v javnem življenju se ne sme nikoli podcenjevati. Mora se ga skrbno študirati in primerjati z ostalimi idejnimi tokovi, če se hoče njegov vpliv omiliti in nevtralizirati.

Odpor proti komunizmu

Tudi komunisti imajo težave pri širjenju svoje ideje. Demokratične vlade jim v zadnjih letih močno kontrolirajo delo in ovirajo razvoj. So pojavi, da jih zapuščajo delavci, ker se čutijo prevarane. Te udarce in ovire komunisti še prenesejo, a jih izredno boli, če jih odklanja mladina.

Kljub temu, da v SZ komunizem vlada nad 40 let, ima še vedno težave z mladino. Nad tem se posebno huduje strankino časopisje. So celo primeri, da se člani mladinskih organizacij komunistične stranke, kot je bilo omenjeno, cerkveno poročajo in obiskujejo cerkve. Mnogo mladine se pa noče včlaniti v te organizacije kljub temu, da nudijo dosti ugodnosti. Tudi odpor staršev je zelo močan. V Ukrajini je neka mati leta 1959 obesila listek na vrata svoje hiše z napisom, da bo njen osemletni sin Ivanček postal član komunistične organizacije pijonirjev šole, ko ga bodo pejali preko njenega trupla.

Tudi v svobodnem svetu komunisti izgubljajo zaupanje mladih ljudi. Članstvo študentov v strankinih organizacijah stalno pada, izgubljajo tudi pri volitvah v univerzitetne svete.

Če si hočemo končno odgovoriti na v naslovu stavljeno vprašanje, moremo to storiti z da in ne. Komunizem napreduje v kolikor so ljudje slabši ali brezbržni in izgublja na terenu v kolikor so ljudje boljši in vestno izpolnjujejo verske in socialne dolžnosti.

Komunizem je nasprotnik sodobne civilizacije. Hoče žrtvovati dostojanstvo in svobodo človeka za pravično razdelitev stvarnih dobrin. Po komunistični teoriji sta

svoboda in pravica nerazdružljivi. Nasproti temu pa mora sodobni krščanski svet praktično pokazati resnico, da ni svobode brez pravice in da ni pravice brez svobode. Upoštevanje to resnico se lahko zgradi boljši in pravičnejši družbeni red.

Potrebno je tudi aktivno delo na gospodarskem in socialnem področju. Je že čas, da se pristopi k praktični aplikaciji socialnega nauka Cerkev, ki more rešiti vse probleme na gospodarskem in socialnem področju, kot je odločno poudaril sedanji svet oče Janez XXIII. Nujno je, da se katoličani vseh stanov in poklicev bolj zanimajo za socialni nauk Cerkev in njegovo aplikacijo, posebej je še nujno, da združenja katoliških in krščanskih podjetnikov nehajo biti samo pobožne bratovščine, kot

je to ob priliki rekel Pij XII., in pristopijo k praktični aplikaciji načel.

Zmotno je misliti, da se vprašanje komunizma reši z nekaj atomskimi in vodikovimi bombami. Ideje se ne uničijo z orožjem. Potrebno je orožje resnice in pravice, to je, s praktičnim delom moramo odgovoriti na izziv komunizma in mu tako odvzeti področje delovanja. Kot prvi angleški zgodovinar A. J. Toynbee, da civilizacije in družbeni sistemi propadajo, kadar niso sposobni odgovoriti na izziva in pojave novih pojavljajočih se družbenih sistemov. Krščanska civilizacija in demokracija bosta obstali, če bosta razumeli čas in nastopili s praktično aplikacijo svojih načel. Druge poti ni.

A. H.

Domovina, mili kraj!

Domovinska pesem poje:

Ko potnika sem vprašal:

»Kam te vodi pot?«

»Domov, domov!«

zavriskal je nasprot.

Domov, domov! Domov gre vsakdo rad. Mladostni spomini nas vežejo na dom. Po splošnem prepričanju pa spada k pojmu domovine tudi materinščina ali materinska govorica. Saj je tako zvezana z našimi mladostnimi spomini! V tem jeziku smo govorili s svojimi starši, z brati in sestrami. Ta jezik smo rabili, ko smo se igrali kot otroci doma. V tem jeziku smo molili in Boga častili in prosili za vsakdanji kruh. V tem jeziku smo v cerkvi poslušali božjo besedo in pri veronauku v šoli. V tem jeziku smo slišali peti svete pesmi v cerkvi. V tem jeziku smo tudi sami peli.

Materinska govorica je nerazvezljivo zvezana s pojmom »domovina«.

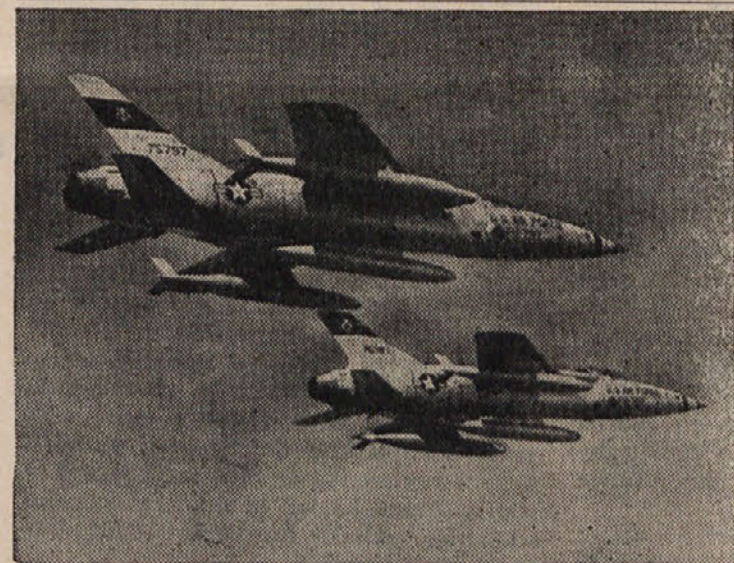
Oglejmo si enkrat kanon 1364 knjige cerkvenega prava. Ta kanon govori o tem, kaj Cerkev predpisuje onim, ki študirajo v seminarjih z namenom, da bi postali duhovniki. Ta kanon pravi, da se morajo gojenci seminarjev truditi, da bi se dobro naučili latinščino in pa materinščino. Da,

tudi materinščino! Cerkev polaga veliko važnost na to, da gojenci cerkvenih seminarjev dobro obvladajo svojo materinsko govorico. Naravno, saj bodo nekoč morali pridigovati in otroke učiti veronauk v materinski govorici. Saj je ravno pred kratkim pisal papežev list »Osservatore Romano« (šlo je za Južno Tirolsko): »Povsod na svetu govori Cerkev ljudem, posebno pa otrokom, v materinščini.«

Če naj torej duhovnik govori ljudem in zlasti tudi otrokom v materinščini, mora sam dobro obvladati materinščino. Zato v kanonu 1364 cerkvenega zakonika Cerkev predpisuje, da se mora vsak bodoči duhovnik dobro naučiti svoje materinske govorice.

Po besedah lista »Osservatore Romano« je volja Cerkev, da se oznanjuje božja beseda odraslim kakor tudi otrokom v materinščini. Iz tega pa pač tudi sledi, da mora dobro obvladati materinščino ne samo tisti, ki uči, marveč tudi tisti, ki posluša. Kajti, če Cerkev zahteva, da se pridiguje v materinščini, je jasno, da mora tudi tisti, ki to materinščino posluša, ta isto dobro obvladati. Kako pa jo bo dobro obvladal, če se je v šoli ni učil? Jasno je, da nekaj sto besed, ki jih otrok prinese od doma, za poslušanje pridig in veronauka, ki se vršita v književni govorici, ne zadostuje.

✱

Letala v zraku — piloti na zemlji. V Združenih državah so pred kratkim izvedli poskus z letali brez pilotov. Letala namreč vodijo z radijskimi napravami. 2600 km dolgi polet so poskusna letala brezhibno izvedla in varno pristala na letališču, s katerega so bila vzletela.

FRAN ERJAVEC:

320

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Navedeni vodilni ministri štirih velesil so hoteli odločiti vse sami pod nadzorstvom svojih vladarjev. Toda kongres je vzbudil ogromen interes vsepovsod, zato so poslali na Dunaj svoja zastopstva tudi vsi ostali majhni in veliki vladarji ter vse mogočne ustanove in skupine, tako da je bilo nekaj časa zbranih tu kar 216 šefov najrazličnejših misij, ki so se potem pulili za naklonjenost velesil. Vodilna četvorica se je že dne 18. IX. sporazumela, da bo obravnavala najtežja vprašanja najprej sama in je javila nekaj dni nato ta sklep tudi ostalima dvema velesilama, t. j. Franciji in Španiji, a kongres sam da bo uradno odprt šele pozneje.

Prav tedaj je dospelo na Dunaj tudi francosko zastopstvo s Talleyrandom na čelu. Ta je smatral za svoj glavni cilj, da zopet pribori Franciji mesto med odločujočimi velesilami in razkroji zvezo zmagovitih velesil. V ta namen je opustil vse teritorialne zahteve in se spretno skliceval zgolj na načelo »zakonitosti«, ki da jo pooseblja tudi francoski kralj. Na ta način je lahko spretno preprečeval preveliko spremembo tedanjega evropskega ravnotežja ter si zagotovil neomejeno podporo Španije ter naklonjenost Anglije, a zlasti so mu stali ob strani tudi zastopniki vseh malih držav, ki so se bale, da jih velesile ne požro.

Talleyrand je bil dne 30. IX. obveščen o zgoraj navedenih sklepih velesil in je že naslednji dan izročil četvorici velesil noto, podpisano še od ostalih 8 držav, ki so tudi sopodpisale pariški mir. V tej je poudaril, da imajo tudi one vso pravico sodelovati pri sklepanjih kongresa. Še dokler je šlo za razbitje Napoleonove oblasti, je vladala med velesilami velika ljubosumnost, a ko je bilo treba zgraditi na njenih razvalinah novo

Evropo, so se pokazala med njimi globoka nasprotstva, izvirajoča iz pohlepa po čim večjem deležu plena. Glede na to je bilo treba tudi velikih državnih in diplomatskih veščin, da so prebredli ta nasprotstva. Razvile so se žive zakulisne diplomatske borbe in spletke, končno so se pa vendarle sporazumeli, da se začne dne 1. XI. pravi kongres.

Zmagovita četvorica velesil se je morala ozirati tudi na ostale države, vključno na premagano Francijo, ker so med vsemi vojnami zavezniki najbolj poudarjali vprav načelo zakonitosti. To pa seveda ni prav nič ovrnilo carja in pruskega kralja, da bi si ne bila že kar med seboj razdelila Saksonske in Poljske. Toda Angleži so jako nasprotovali ruskemu podjarmljenju večine nekdanje Poljske, še bolj pa Avstrija pruski prisvojitvi Saksonske, ker bi dobila Prusija s tem popolno premoč v nekdanjem rajhu in bi že celo neposredno ogrožala tudi avstrijske meje, razen tega so se take prekomerne okrepitve Prusije bali tudi ostali nemški vladarji. Spričo teh nasprotstev je bil angleški predlog ta, da bi Prusi opustili svoje namere glede Saksonske in se odškodovali zanj ob Renu, tako da bi lahko držali v šahu tudi Francijo. Predvsem so pa Angleži želeli, naj bi se sporazumeli Avstrija in Prusija in s tem tako okrepili srednjo Evropo, da bi lahko držali v šahu na vzhodu Rusijo, na zapadu pa Francijo.

Zaradi takih zakulisnih barantanj med velesilami niti še dne 1. XI. ni prišlo do uradne otvoritve kongresa, temveč je bila ta vnovič odgodena na nedoločen čas. Nasprotstva so se bila namreč tako poostri, da so že grozila razbiti kongres in so Avstrija, Anglija in Francija dne 3. I. celó sklenile tajno medsebojno pogodbo, da se z orožjem uprejo pruskim in ruskim zahtevam. Glede na tako stanje potem do uradne otvoritve tudi pozneje ni nikoli prišlo, temveč so ustanovili odbor osmerih podpisnic pariškega mira, ki naj bi vodil vse posle, toda bistvena vprašanja je od dne 9. I. reševala

pravzaprav petorica velesil sama (Anglija, Prusija, Francija, Rusija in Avstrija). Tako je imel potem odbor petorice skupno 41 sej, odbor osmerice, ki je podpisoval le najvažnejše sklepe in listine, pa samo 9.

Razumljivo je, da je bil Talleyrand izredno ponosen na tako spretno uveljavljanje premagane Francije. V diplomatski spretnosti je mogel tekmovali z njim le predsednik kongresa — Metternich, katerega pri njegovi politiki niso vodile nobene strasti in še manj kake želje po maščevanju, temveč zgolj hladna racionalistična preračunljivost. Precej težav je pa povzročal vsem ruski car s svojo nestalnostjo, s priljubljenim mu sklicevanjem na moč svoje armade in s častihlepnim ljubimkovanjem celó s svobodoljubnimi idejami (pri reakcionarnem ruskem plemstvu je vzbujala posebno nevoljo njegova naklonjenost katolikom in Poljakom). Precejšen vpliv pa je imel na carja Anglež Castlereagh z jasnostjo svojih spomenic, ko so bili potem v februarju vendarle dosežena vsaj načelna sporazuma glede najvažnejših vprašanj, se je Castlereagh vrnil v London; na kongresu ga je nadomestjeval Wellington.

Z najrazličnejšimi vprašanji, ki jih je moral reševati kongres, so se seveda bavili najprej nešteti pomožni odbori in komisije, ki so potem svoja poročila o splošnih in načelnih vprašanjih predlagali v odločevanje odboru osmorice, poročila o teritorialnih zadevah pa odboru petorice. Za te so bila posebno važna poročila statistične komisije, ker je vsaka velesila ljubosumno pazila, da se ne bi v njeno škodo katera od drugih preveč okoristila. Na narode se seveda niso ozirali prav nič, temveč so le suho šteli »duše« in se pri tem n. pr. dolgo celo prerekali, če naj ena duša naprednega pruskega kmeta šteje toliko kot zaostalega vzhodnoevropskega. Velesile so seveda čisto samovoljno odločale o usodi malih kneževin zgolj po svojih lastnih sebičnih vidikih, dokler niso dosegle primerne medsebojne »ravnotežja«.

(Dalje prihodnjič)

Visoka služba za dr. Šegulo v Rimu

Č. g. dr. Franc Šegula, ki je več let deloval v dušnem pastirstvu na Koroškem in si je posebno pri Mariji na Zilji, kjer je dalj časa upravljaval župnijo, s svojim vednim in prijaznim značajem pridobil mnogo prijateljev, je bil pred kratkim imenovan za generalnega tajnika univerze „Propaganda Fide“ v Rimu. Ta papeška univerza vzgaja domače duhovnike za misijonske dežele. Nanjo pošiljajo misijonski škofje najbolj nadarjene sinove domačih narodov, da se ondi pripravljajo za duhovnike v pravem duhu vesoljne rimske katoliške cerkve, ki je vsem narodom, brez ozira na jezik in raso enako ljubeča mati. Med zadnjo vojno je po posredovanju pok. škofa Rožmana in preč. patra Prešerna v Rimu na tej univerzi študirala tudi skupina mariborskih bogoslovcev, med njimi tudi sam dr. Šegula, potem ko so Nemci po napadu na Jugoslavijo leta 1941 zaprli bogoslovje, bogoslovce razgnali, poslopje pa zaplenili.

PODGORJE

(Pranganje pri Kapelici)

V nedeljo, dne 30. julija letošnjega leta je pri podgorski Kapelici ob 9. uri sv. maša in po maši pranganje.

ŠT. VID V PODJUNI

V nedeljo, 18. junija je bila v Št. Primožu poroka **Jožefa Smolnik**, Pavleževega v Pogrčah in **Erike Hirm**, Bačkove v Rikarji vasi. Vesela svatba je bila pri Voglu. Drugo nedeljo, 25. junija, je bila tudi v Št. Primožu poroka **Franca Pegrin**, Ožbavtovega in **Tilke Slanic**, obeh iz Mlinč. Novoporočencem, ki prihajajo iz zavednih slovenskih družin, želimo vse dobro. Poročati moramo tudi, da je **Uranc** na Veselah dvignil svojo hišo iz pritlične v enonadstropno. Do Vidovega smo imeli skrajno slabo vreme, nato pa je postalo prav lepo, da so tudi bolj počasni gospodarji srečno spravili svoje seno pod streho.

NONČA VES — LIBUČE

(Dvema blagima ženama v spomin)

Dve novi gomili sta v juniju in juliju pokrile naši dve značajni ženi, in sicer, na pokopališču v Nonči vasi Krevčovo mater iz Vidre vasi, a na libuškem pokopališču pa Kanaufovo teto Trezo. Obe sta bili ženi, ki ju lahko stavimo za zgled vsem v naših vrstah.

Delo, molitev in žrtev je bil njun življenjski poklic, trpljenje njuno plačilo, njun cilj Bog in blažena onostranost, odhod iz te solzne doline pa srečna zadnja ura.

Kot vernim Slovenkam, zvestim starim izročilom in vnetim delavkam v nekdanjem slov. kat. izobr. društvu ter dekl. Mar. kongregaciji v Pliberku se spoštljivo klanjamo njunemu blagemu spominu.

Mladina, posnemaj lik takih žen, ki v življenjskem delavniku ne iščejo plačila za vsako delo in je njih sreča v zatišju doma v zbranosti misli, želji in dejanju, a uteha v zavesti storjene dolžnosti.

TINJE

(Blagoslovitev Doma duhovnih vaj)

Poleg tinske prošnje se dviga lepa stavba, katero je pozidal slovenski Dušnopastirski urad v Celovcu. Služila bo ta lepa stavba za dom duhovnih vaj, za slovenske duhovnike in vernike različnih stanov.

V četrtek, 13. julija je bila slovesna blagoslovitev te hiše. Z mil. prelatom Blümlom na čelu so se zbrali številni duhovniki k tej slovesnosti, katero je opravil g. škof Jožef Köstner.

V zahvalo Bogu za pomoč pri ustanavljanju te prevažne hiše za duhovno rast je g. škof daroval sveto mašo. V nagovoru je izrazil svoje veliko veselje, da smo dobili v škofiji tako lep in moderen dom za duhovne vaje. Posebej je poudarjal, da naj postane ta hiša žarišče duhovne obnove za deželo. Ona naj bo kraj notranjega posvečenja in dom molitve. Spoznavati Boga in mu slediti, gnani od ljubezni in v spoznanju svoje grečnosti bi naj v tej hiši dobivali moči za iskren povratek k Bogu in za živo dejavnost za božje kraljestvo. Ob koncu je g. škof pozval navzoče duhovnike, da je sedaj na njih ležeče, ali bo ta lepi Dom duhovnih vaj vršil v polni meri svoje vzvišeno poslanstvo.

Vsi navzoči so občudovali lepoto nove hiše, in se čudili, kako je bilo mogoče v kratkih dveh letih dovršiti tako hišo ob skromnih denarnih virih. Pa smo zvedeli, da je ta hiša zares sad žrtev dobrih vernikov, požrtvovalnih duhovnikov in dobrohotnega razumevanja prevzvišenega g. škofa. Posebej pa smo bili opozorjeni na številne ustanovnike, ki so z večjimi vsotami

Srebrna in zlata maša v Šmihelu

Minulo nedeljo, 23. 7. 61 je Šmihel doživel izredno slovesnost srebrne in zlato sv. maše. Redkokdaj se zgodi, da bi takšni jubileji časovno padli skupaj. Ako bi se bil naš lanski novomašnik g. Nac David za eno leto zakasnil, bi bila z njegovo prvo sv. daritvijo svečanost tega farnega praznika še povečana in Šmihel bi bil dosegel tozadevni rekord in bi se bil lahko postavil ob stran Šmarjete v Rožu, kjer je bila leta 1955 istočasno nova sv. maša g. Mihojca, srebrna g. Kogleka in zlata g. dr. Lučovnika.

Pa božja Previdnost in študijska pridnost č. g. Davida le ni dopustila te časti naši fari, ki se itak rada malo čez mero postavi.

Bralci Našega tednika preč. g. zlatomašnika Alojzija Vautija poznajo že iz zlate sv. maše, ki jo je prejšnjo nedeljo, na spominski dan svojega posvečenja, daroval v Selah, kjer že dolga leta pastiruje. Pač pa je 50-letnico svoje prve sv. daritve hotel proslaviti v svoji rojstni fari, kjer je pred 50 leti ob istem oltarju daroval svojo novo sv. mašo.

Naš srebrnomašnik, na katerega Šmihel ni nič manj ponosen kot na svojega zlatega jubilanta, pa je preč. g. župnik Avguštin Čebul, pd. Pašovnikov v Šmihelu. Je to gospod, ki pri vseh naših sejah, zborovanjih in konferencah pa tudi pri vsakem privatnem razgovoru vedno čisto jasno in — prilično ali neprilično — naravnost pove resnico, pa naj bo še tako trda. Zato ga imamo vsi radi in ga vsi visoko cenimo.

Po svoji ljudskošolski »univerzi«, ki jo je obiskoval v Šmihelu pri izbornem pedagogu Rateju, so črnolasega Gustlna poslali v Marijanišče v Celovec, kjer je leta 1930 maturiral. Božja previdnost ga je nato več ali manj proti škofijskim namenom poklicala v Rim, kjer je v Germaniku dovršil svoje bogoslovne študije. To je bila za izredno razgledanega mladeniča ugodna prilika, da je v središču krščanstva še bolj na široko odprl svoje srce za probleme sv. Cerkve in v luči kršč. pravičnosti tudi za probleme svojega lastnega naroda. Oktobra leta 1936 je bil v Rimu posvečen v duhovnika in je tam daroval svojo prvo sv. daritve. Nekaj skupnega odlikuje našega srebrno in zlatomašnika: g. zlatomašniku Vautiju je pri novi in srebrni maši pridigoval pokojni škof dr. Gregorij Rožman. G. srebrnomašnika Čebula pa je škof Rožman v Rimu, kamor je tedaj ravno prišel od limina, peljal k novomašniškemu oltarju in mu asistiral.

Po svojem povratku iz Rima je g. Čebul v Šmihelu ponovil svojo novo sv. mašo, skromno in brez velikega hrupa. Značilno zanj pa je dejstvo, da je morala biti tudi njegova prva sv. maša z ljudskim petjem in skupnim odgovarjanjem. Izgleda, da mu je ta, ljudstvo z oltarjem povezujoči način sv. daritve že od prvega dne njegovega du-

hovništva posebno ljub in drag. Povsod, kjer je g. srebrnomašnik doslej pastiroval, je s tem načinom dosegel najlepše uspehe v dušnem pastirstvu.

Omembno vredno je še dejstvo, da so pri jubilejnih prvi daritvi v Rimu peli nemški bogoslovci slovenske pesmi, katere so se naučili, da bi z njimi razveselili svojega sobrata. Posnemanja vredna širokogrudnost, ki je pri nas na Koroškem ne najdeš zlahka, dasi so nekateri merodajni gospodje študirali v istem zavodu kot naš srebrnomašnik!

Gospod Čebul po novi maši ni šel nazaj v Rim, temveč se je z vso vnemo posvetil v domači krški škofiji dušnemu pastirstvu. Sv. Lenart pri sedmih studencih je njegova 17. postaja. — Kristus jih je imel samo 14! — Njegova najkrajša postaja je bila pri sedanjem mil. proštu Trabesingerju, tedanjemu župniku v Šmarjeti v Rožu. Trajala je samo 8 dni.

G. jubilarant ni samo priljubljen in svojstven pridigar, temveč tudi priznan umetnik — slikar. Motive svoje umetnosti najde povsod, tudi v najneznatnejših pojavih naše lepe Koroške zemlje, bodisi ob sinjini Baškega jezera, bodisi ob kakem napol gnilem ogromnem štoru koroških gozdov in planot.

Osebnost in življenje prvega jubilanta, g. zlatomašnika Vutija so že Selani precej izčrpno opisali v predzadnji številki »Našega tednika«. Tako bi poseg v njegovo bogato duhovniško življenje znal pomeniti nekakšno ponavljanje, dasi je zaradi njegove očetovske modrosti, pa tudi zaradi še-

Pevski koncert na Ravnah in Št. Janžu

Vrli in požrtvovalni pevci »Gallus«-ovega mešanega zbora in zbora fantov iz gornjega in spodnjega Roža so pripravili zadnjo nedeljo Rožanom iz rožanskega kot in okrog Št. Janža lep koncert narodnih in umetnih pesmi.

Kmalu popoldne se je kljub slabemu vremenu zbralo pri gostilni v Koseh na rožških Ravnah lepo število okoličanov, da prisluhnejo lepi domači pesmi. Istočasno se je pripeljalo v osebnih avtomobilih nad 60 pevcev obeh pevskih zborov. Z majhno zamudo — nekateri vozniki so namreč zgrešili pot — se je začela pevška prireditev. Domači gospod župnik so najprej pozdravili pevce, ki toliko žrtvujejo za našo pesem, pa tudi poslušalce, ki se niso ustrašili vremena in se napolnili dvorano. Nato nam je eden članov zbora predstavil zbor »Gallus«, katerega vodi požrtvovalni g. profesor petja na slovenski gimnaziji dr. Fr. Cizgan, člani zbora pa so z vseh strani koroške dežele od daljnih Kort in Sel do podjunske ravnine in ziljske doline.

Prošnja naročnikom

Tej številki našega lista smo priložili polnožnice. Pol leta je spet minilo in lepo prosimo vse prijatelje lista in naročnike, da poravnajo naročnino vsaj za preteklo polletje. Kdor le more, naj plača naročnino tudi za drugo polletje.

Naš Tednik — Kronika je naš list in ga moramo vzdrževati s a m i. Ko prebirate teden za tednom novice iz domovine in iz širnega sveta, pač nihče ne misli, s kakšnimi žrtvami je povezano izdajanje lista. Naša častna dolžnost mora biti, da naročnino točno plačujemo. Posebno hvaležni smo tistim, ki se bodo takoj vsedli in poravnali naročnino do konca leta 1961. Bog plačaj tudi za vsaki dar za tiskovni sklad.

Naročnina za pol leta 40.— S, za celo leto 80.—

Uprava

ZA TISKOVNI SKLAD

so darovali:

Tomaž Franc, Krašnja ves, 10.—; Sadjak Peter, Podjuna, 20.—; Broder Janez, Spittal a. d. Drau 50.—

Prisrčna hvala in živeli tudi posnemalci!

gavosti in velikih izkušenj njegovo življenje naravnost neizčrpno. Pa si le ne upam preveč posegati v njegovo življenjsko zakladnico že radi blagih Selanov ne, ki čuvajo z velikansko ljubosumnostjo svojega priljubljenega pastirja in duhovnega očeta! Selanom pa bi se ne zameril rad, ker rad hodim v njih divne gorske soteske in šumeče gozdove.

V soboto, 22. 7. zvečer sta se pripeljala jubilaranta: srebrnomašnik je šofiral in zlatomašnik je dajal tempo, da Puch 500 ni preveč drvel. Srečno sta pristala v še srečnejšem Šmihelu. Praznično ovenčana cerkev ju je pozdravila. Pa sta morala oba jubilaranta priznati: tako lepe vence znajo plesti le šmihelska dekleta. — Pa so bile res pridne naše dečle in so doprinesle kar dosti žrtev, ko so si odtrgale od nočnega spanja. In so radi storile to Bogu na ljubo in jubilarantom v čast!

(Dalje na 8. strani)

Pogled na oltar v hišni kapeli novega Doma duhovnih vaj v Tinjah. Naj postane žarišče duhovne obnove našega rodu.

Marijina legija

Kardinal Suhard, ki se je toliko trudil za pokristjanjenje pariških predmestij in je za to iskal najrazličnejše načine apostolata, se je o Marijini legiji izrazil takole: »V življenju sem srečal veliko lepih ustanov, ena najodličnejših pa je Marijina legija.«

Nuncij na Kitajskem, mons. Riberi, je imenoval Marijino legijo »čudež moderne ga sveta«.

Nastanek Marijine legije

Vsako veliko gibanje, ki je po volji božji, ima navadno zelo skromen začetek. Tudi odrešilno delo Jezusovo se je tako začelo: V Betlehemu, v revnem hlevčku. Marijina legija je začela vršiti svoje veliko poslanstvo neopaženo, skrito. Dan njenega rojstva je 7. september 1921. V Dublinu, glavnem mestu Irske.

Na predvečer praznika Marijinega rojstva se je v delavskem domu »Mary House« zbralo okrog petnajst žensk, večinoma pisarniške uradnice. Sestanek je sklical Frank Duff, uradnik na ministrstvu za finance, ki je tako postal ustanovitelj legije. Zbrali so se pred preprostim Marijinim oltarčkom, ki ga je malo pred začetkom pripravila ena navzočih. Sestanek naj bi služil kot duhovna priprava za praznik naslednjega dne. Navzoč je bil tudi krajevni župnik g. Toher.

Zbrali so se, da bi se pogovorili, kaj in kako bi se dalo storiti za uvrstitev božjega kraljestva na zemlji. To z Marijino pomočjo. Marija je sprejela njih dobro voljo, bila je vesela teh preprostih ljudi, katerim se še sanjalo ni, kako velikopotezno apostolsko akcijo začnejo. Niti niso prav vedeli, kako in kaj začeti. Vsi so se strinjali v tem, da je nekaj treba ukreniti, treba je začeti, vse nadaljnje pa naj odloči Marija. Tako se je zgodilo.

Najprej so zmolili molitev k sv. Duhu, nato kleče rožni venec, za tem pa jim je g. Duff govoril o pobožnosti do Marije po knjigi Alojzija Marije Grignona Montfortskega.

Frank Duff se je že več let prej poglobljaj v Grignonovo metodo pobožnosti do Marije. Do vseh globlin se je prepričal o resnici Marijinega sredništva vseh milosti in je kot človek akcije hotel to konkretno aplicirati na apostolsko delo. Vse po Mariji in z Marijo. Govoril je o tem večkrat s svojimi kolegi v pisarni, prijatelji na izprehodih, pa ni našel pravega razumevanja. Dolgo je ostal osamljen. Nekega dne pa je pred cerkvijo Marije Srednice v razgovoru zastavil preprosti gospodični vprašanje: »Bi vi hoteli izpreobrniti svet?« — »Seveda bi hotela, toda kako?« je bil odgovor. Beseda je dala besedo in končno sta se dogovorila za zgoraj omenjeni sestanek, na katerega je gospodična povabila nekaj svojih prijateljic, on sam pa je povabil g. župnika.

V govoru je g. Duff poudaril, da je prava pobožnost do Marije tista, ki se odraža v vsakdanjem življenju in ne more brezbrizno gledati duhovne in materialne bede bližnjega. Treba je nekaj ukreniti in začeti lajšati to bedo.

Naslednja točka sestanka je bil razgovor, kaj in kako začeti. Dogovorili so se, da bosta po dve in dve obiskali bolnike v bližnji bolnišnici. Na sestanku prihodnjega tedna bo treba poročati o tem. Tako se je zgodilo. In sestanki in obiski v bolnišnici so se vrstili teden za tednom. Legija je s tem začela svoje poslanstvo. Ime »Marijina legija« je ta ustanova dobila šele leta 1925, predno je prestopila mejo dublinske škofije.

Božja previdnost je tako uredila, da je iz te skromne celice zrastle organizem, katerega žile posredujejo danes življenje po veri ogromnim množicam ljudi po vseh delih sveta.

O Franku Duffu pravi mons. Suenens: »Frank Duff je človek študija, molitve in apostolskega dela. Prepričan je, da je spreobrnitev sveta možna. Vedno poudarja, da mora biti vsak katoličan apostol, sicer ni pravi katoličan. Pri delu računa največ s preprostimi in ponižnimi ljudmi, ki so zmožni izvršiti nadčloveške naloge. Preprosti ljudje so polni naravnih moči in znajo biti zvesti. Ne boje se trdega dela in so pri njem vztrajni. Ne govorijo v prazno in delajo uspešno. Treba jih je samo organizirati.«

Frank Duff še živi v Dublinu na Irskem in je še vedno gibalo vse organizacije.

Za mladino in prosveto

»Mati in učiteljica narodov«

Socialna okrožnica papeža Janeza XXIII

Kakor je bilo napovedano, je te dni izšla nova socialna okrožnica za 70-letnico prve velike socialne okrožnice »Rerum novarum«. Naslov nosi »Mater et magistra gentium«, kar pomeni »Mati in učiteljica narodov«. Ta okrožnica hoče dati navodila svetu za rešitev socialnih problemov za današnje dobo in je sad sodelovanja najbolj znanih katoliških sociologov današnjega časa. Izšla je v italijanščini, v dveh mesecih po izdaji (15. maja) so jo prevedli v latinščino, kar je bilo zelo težko, kajti stara latinščina nima pravih izrazov za pojme in pojave sodobnega socialnega življenja. Doslej je mogoče dobiti okrožnico v latinskem, francoskem, nemškem, angleškem, portugalskem in holandskem in jeziku in obsega v prevodih okoli 100 strani.

Papež Janez XXIII. prikazuje v tej okrožnici socialne probleme današnjega časa in kaže pot, kako naj današnja človeška družba v duhu resnice, pravice in ljubezni najde rešitev le-teh. Cerkev je tudi v tem mati in učiteljica narodov; saj ima to poslanstvo od Kristusa samega.

Z ostrimi besedami obsoja papež v okrožnici socialno krivičnost, ki še vedno vlada v mnogih delih sveta z vso brutalnostjo. Delavske plače so še v mnogih deželah sramotno nizke in človeka nevedne. V neobčutljivem razkošju pa žive maloštevilni privilegiranci. Pa tudi sicer se izvaja v mnogih državah nečloveško nasilje nad ljudmi, samo da dosežejo v ljudskem gospodarstvu zadostno produkcijo.

Tudi plače delavcev v mnogih državah ne odgovarjajo storjenemu delu in zato so delavci prisiljeni živeti v obupnih razmerah. Te posledice so najbolj porazne za družinsko življenje delavca. Socialni na-

predek mora iti vzporedno z gospodarskim razvojem. Kot ideal urejenega razmerja med delavci in gospodarskimi ustanovami priporoča papež soudeležbo delavca pri upravi in pri dohodku v podjetjih. Ta soudeležba delavcev pri upravljanju podjetij bo največja garancija socialne pravičnosti in blaginje. Pri tem imajo veliko nalogo strokovne delavske organizacije, ki morejo zastopati interese delavcev v najvišjih gospodarskih ustanovah.

Posebej pa se v okrožnici bavi papež s kmečkim vprašanjem, ki postaja vedno bolj pereče vprašanje celotne človeške družbe. Prav v tem času doživlja kmet podobno revolucijo v njegovi socialni strukturi, kakor je to doživil delavec pred 200 leti, ko je začel stroj izpodrivati ročno delo. Kmečkemu delu mora dati družba enako vrednost in enako priznanje kot delu drugih stanov. Proces, ki vodi v obdelovanje zemlje v velikih kompleksih, je sicer naraven, vendar pa pri tem ne sme utrpeti škode človekova svoboda, privatna lastnina in osebna iniciativa. Zato opozarja papež državo, ki ima v novih razmerah sicer večje socialne dolžnosti in pravice kot nekdanj, vendar mora biti čuječa, da kmata po svoji zakonodaji ne bo spremenila v proletarce.

Najtežji problem današnje človeške družbe pa so nerazvite in preveč obljudene dežele, ki zaradi tega trpe lakoto. Rešitev tega problema ni v umetnem omejevanju rojstev; saj je zemlja v svoji čudovitosti dovolj bogata, kot dokazujejo vedno nova odkritja, temveč pravična in učinkovita mednarodna socialna zakonodaja — mesto današnjih reševalnih akcij — bo mogla tudi to zlo v doglednem času odpraviti.

Kaj pa kopalna obleka?

Kot smo omenili v zadnjem razpravljanju o kopanju, smo dolžni kristjani tudi pri tem pomagati, da se v javnih kopalnicah ne žali človeško dostojanstvo in krščanska morala. Odločilne važnosti pri tem so okoliščine, med katerimi je prav gotovo v prvi vrsti kopalna obleka.

Dr. Lenček pravi o tem v svoji razpravi v »Duhovnem življenju«, da je vprašanje kopalne obleke dokaj komplicirano in kočljivo. To bo vsak vester človek lahko takoj spoznal; saj ima vendar naše oblačenje med drugim tudi ta namen, da čuva v nas sramežljivost. Toliko bolj bo torej imela kopalna obleka ta namen, sa j je tam »oblačenje« omejeno na minimum.

Vprašanje, kakšna kopalna obleka je še dostojna, oziroma še ne pohujšljiva, to je zelo težko povedati in določiti. To je odvisno od več različnih, težko ugotovljenih reči. Saj pohujšljivo še ni vse, nad čemer se kdo ogorčeno »zgraža«, morda iz pretiranega strahu, ali iz nasprotstva do vsega

novega, ali celo iz zavisti, marveč to, kar je v resnično duhovno škodo. Ta »dru-gim« pa pomeni splošno ljudem v današnjem času in ne, kakor je bilo to pred mnogimi leti. Če namreč gledamo slike kopalcev izpred 100 let, se kar moramo smejati, ko vidimo, kako so se skoro oblečeni po vsem telesu nerodno kretali po kopalnicah. Toda to je bilo takrat še dostojno, večja razgaljenost bi takrat naletela na hudo zgražanje in obsodbo. To je le eden vzgledov, ki kažejo, kako se je sodba o tem, kaj je spodobno, v teku časa spre-menila.

Prav tako so razlike velike tudi po krajih. V nekaterih deželah je čut sramežljivosti bolj vezan na obleko, pri drugih manj, pri tretjih pa sploh nič. Ti zadnji se kopljejo goli, ne da bi se kdo pohujševal ali čut sramežljivosti kaj trpel. Sem spadajo tisti primitivni rodovi, ki še danes žive brez obleke, a so pogosto bolj sramežljivi kot dostojno oblečeni kulturni na-

ki se prostovoljno odločijo za večje žrtve in odpovedi v korist organizacije, se imenujejo »Praetorios«.

Kakšno apostolsko delo vrše posamezni prezidiji, to je odvisno od krajevnih razmer in potreb. Veliko skrb posvečajo razširjenju dobrega tiska, obisku bolnikov, pomoči revežem, pouku katekizma v družinah. Pazijo na otroke, ko gredo starši na delo ali na sestanke verskih in katoliških organizacij. Veliko pomagajo pri organiziranju skupnih verskih manifestacij. Iščejo stika s tistimi, ki žive izven farnega občestva in jih vpliv duhovnika ne doseže. Veliko storijo proti javni nemoralnosti.

Za metodo dela je značilna dinamična razgibanost. Zelo pride nepričakovano hitro in je treba proti njemu vedno hitreje reagirati in z vso odločnostjo. Ne izgubi niti ene minute, ki jo da Bog na razpolago.

Apostolsko delo je najbolj uspešno, kadar se vrši od osebe do osebe. Reševati je treba posameznika. Vsak človek je svet zase. Člani legije hočejo biti v tesnem stiku z družinami, kjer se odloča usoda družbe.

(Dalje prihodnjič)

rodi. Jasno je torej videti, da ne velja ista mera za vse kraje.

Za nas je to vprašanje važno v okviru naših razmer in našega gledanja na to vprašanje. Kakšno mero in kakšen način kopalne obleke zahteva čut sramežljivosti od nas in v naših razmerah. Odgovor na to vprašanje je težak, ker v vprašanju dostojnosti nikakor ne odloča za en centimeter daljša ali krajša obleka, marveč predvsem naravni, nepokvarjeni čut za moralo in dostojnost. Zato tudi navodila Cerkve glede tega vprašanja niso povsod enaka, ko opozarjajo kopalce na dostojnost kopalne mode.

Pa vendar veljajo za vernega katoličana navodila, ki nekako usmerjajo njegovo zadržanje v tej zadevi v varno smer. Najprej je treba poudariti, da more grešiti proti dostojnosti kopalne obleke tudi moški kopalec. Saj nosijo nekateri kopalci obleko, ki že ni več podobna kopalnim hlačkam temveč bolj »figovemu peresu« ali navadni krpi. Prav gotovo bi ne bilo pametno, če bi uporabljali pri kopanju obleke, ki so že davno iz mode. Vendar pa zlasti ženske ne bodo segale po »zadnji modi«, ki se večkrat ne more več imenovati »še dostojna«. Zlasti v južnih krajih je za-branjena ženska kopalna obleka, ki je sestavljena iz dveh delov, pri katerih pa oba dela postajata vedno skromnejša, manjša.

Tudi pri kopalni obleki bo katoliški fant in dekle znal čuvati sebe in druge ter tako pomagal zavirati nadaljni razvoj v npravo otopelost. Navodila Cerkve in krščanska vest mu bosta najvernejša vodnika.

Pijanec se spreobrne, ko...

...se v jamo zvrne, pravi stara ljudska modrost v pregovoru. To nam hoče povedati, da je človeku zelo težko uspeti v boju proti zakoreninjeni slabosti ali razvadi, med katerimi je prav gotovo zelo težka ravno pijanost. Vendar pa s tem še nihče ne sme trditi, da tudi takih težkih razvad ni mogoče premagati in se jih rešiti. To nam potrjuje sledeč primer:

Bil je mož, ki je zaradi neozdravljivega pijanstva bil že parkrat v blaznici, a je pozneje hodil okrog popolnoma zdrav in zopet postal dober družinski oče. Predstojnik umobolnice je pripovedoval o tem slučaju sledeče: »Že zdavnaj sem obupal nad njim, ker je vedno spet začel piti, kakor hitro smo ga izpustili. Pa sem slišal praviti o nekem revnem čevljarju, da je ustanovil majhno društvo samih ljudi, ki so trdno sklenili, da nikoli več ne pokusijo niti kaplje alkohola. Ker je toliko stiske in gorja na svetu prav zaradi alkohola, ker je pijanstvo uničilo že toliko družin in je popivanje rodilo že toliko slabomnosti — zato so trdno sklenili, da bodo drug drugemu za vzgled.

Ko se podajo hriboolazci čez skalovje in in ledenike se povežejo med seboj z močnimi vrvmi, da drug drugega drže in zavarujejo pred padci v globine prepadov. Prav tako so mislili tudi ti možje, ki so spoznali pogubnost pijančevanja, da bodo najlažje kos svojemu sklepu, če se zbero v društvu, kjer bodo drug drugemu v oporo.

V to društvo sem spravil tega nesrečnega in neozdravljivega moža. Prisrčno so ga sprejeli medse, saj so sami bili nekoč njemu enaki, zato so ga razumeli in znali pridobiti. In res, od takrat je popolnoma zdrav. Da je bil sprejet v dobro družbo teh mož in se čutil njenega člana, da je podpisal listino in se zavezal z možko besedo, da ne bo več pokusil piva, vina, žganja — to mu je bilo v rešitev. Potreboval je vrvi, moral je čutiti, da gredo z njim še drugi, polni enakih sklepov, in da ga s svojim vzgledom podpirajo. Pozneje je še veliko, prav tako »neozdravljivih« ozdravelo na enak način. Ne z izobčenjem, ampak s »sprejemom«! In če bi vprašali žene teh rešencev, kako je, jim zažari obraz in pravijo: »Dobro, dobro — saj je podpisal; srečen je on in srečni smo mi!«

To je zgodba ne le enega »neozdravljivih«, marveč mnogih, ki so hodili po poti zavrženih, izločenih, a so na tej poti srečali človeka, ki jih je razumel, se jim približal in jim bil v oporo. Še uspešnejše je zdravljenje takega bolnika, če mu je dano, da more spremeniti zrak in vse okoli, to je, da pride v družbo plemenitih in potrpežljivih. Kako prav je zato, če se dobri združujejo z namenom, da slabotne pritegnejo in jim z dobrim vzgledom odprejo vrata v lepše življenje...

Zgodba o koloradskem hrošču

(Od ljubke živalce do strašnega zločinca)

(Nadaljevanje in konec)

Najprej! Naprej!

In tako so se selili naprej, vedno naprej proti vzhodu. Za sabo pa so puščali prazne, obžrte krompirjeve njive. Ko so beli ljudje leta 1865 opazili, kako požrešnega gosta so dobili na krompirjeva polja, so se nepovabljeneza gosti, ki jim požre vse krompirjevo listje do golih reber, da zaradi njega niso pridelali nič krompirja, ustrašili in se hudovali. Bili so sicer vajeni borbe z Indijanci, katerim so odvezemali zemljo, toda boriti se z majhnim hroščem, tega pač niso znali. Brez moči so morali gledati, kako je hroščev vsak dan več in da se širi po vsako leto do 200 km proti vzhodu. Bilo jih je po nekaterih krajih že toliko, da so ogrožali promet. Na neki postaji ni mogel vlak kreniti z mesta, ker je pod kolesi bila debela plast zdrobljenih mastnih hroščev. V mnogih krajih je hroščev bilo toliko, da ljudje niso mogli več hoditi po poteh in cestah, ker jim je drselo in so se hrošči preveč zaletavali v pešce. Še vedno so bili ljudje brez moči do hrošča. Pri takih množinah ni bilo mogoče zatirati hroščev in njihovih rdečih grbastih ličink, ker bi to ostalo brez vidnega uspeha. Niso še poznali arzenikovih škropil, ki jih danes tako uspešno uporabljajo v borbi s hroščem. Niti niso imeli škropilnic, da bi mogli z njimi škropiti krompirjeve njive. V tem času so si sicer pričeli pomagati z metlami, ko so pričeli izdelovati arzenikovo škropilo z imenom pariško zelenilo ali švajnfurtsko zelenilo. Lahko si pač predstavljamo, kako so mogli z metlami poškopiti krompirjeve rastline. Pač tako, da hrošča to ni mnogo vznemirjalo, ker tako primitivno delo nikakor ni šlo od rok in ni moglo biti dovolj temeljito opravljeno. Tako so ljudje ostajali brez krompirja, ker ga sploh niso več sadili ali pa jim ga je uničil koloradski hrošč.

Do leta 1874 je hrošč došel do vzhodne ameriške obale, do Atlantika; tako se je v borih 15 letih razširil na vzhod in zajel preko 3200 km. Ko je prispel do morja, je ogrožal tudi že Evropo. Sicer so vse evropske države prepovedale uvoz ameriškega krompirja, toda vedeli so, da hrošči radi sedijo na ladje, in ker tedne vzdržijo brez hrane, se lahko neopaženo prepeljejo čez morje.

Skok čez morje leta 1876

Česar so se v Evropi tako bali, se je zgodilo. Že leta 1876 so našli prve hrošče v Bremenu v Nemčiji in 1877 v pristanišču v Liverpoolu v Angliji, kar je pomenilo, da se je sovražnik krompirja verjetno že naselil tudi v Evropi. Res so ga že leta 1877 junija meseca našli na krompirjevih njivah pri Mühlheimu ob Reni v Nemčiji na površini od 4 do 5 ha. Okužene njive so takoj polili s kalijevim lugom in apnenim mlekom. Istočasno se je hrošč še pojavil v dveh krajih na Saškem v Nemčiji. Tam so ga uničili tako, da so hrošče in ličinke pobrali, napadeno krompirjevo polje z ben-

cinom in sežgali; okolišne krompirjeve njive pa so vsak dan pregledali.

Toda spet se je pokazal krompirjev hrošč čez 15 let (1892) v Nemčiji in sicer spet na Saškem v dveh krajih. V enem kraju so bili okuženi 3 ha, v drugem pol ha. Tudi tu so ga popolnoma uničili z bencolom in pregledovanjem okoliških njiv. Spet je bil za nekaj časa mir, a leta 1901 se je pojavil v Angliji. Tu so krompirjevo polje s petrolejem in jo sežgali, zemljo pa prepojili z apnom. Prihodnje leto so našli še nekaj hroščev na okuženi njivi, nato pa nič več. Še enkrat, leta 1914, so v Nemčiji blizu Stade v Hanovru našli hrošče na površini 3 ha. 200 vojakov je teren temeljito pregledalo, nato pa okuženo površino zalilo z bencolom. Prihodnje leto so na tem mestu našli le še 4 hrošče.

Hrošč zagospoduje nad Francijo

Hrošču se torej ni posrečilo vsidrati se na evropskih tleh, ker so ga povsod kmalu opazili in uporabili temeljita sredstva za njegovo zatiranje, ki so se obnesla s polnim uspehom. Celih 46 let se je zaganjal hrošč v Evropo, dokler si ni na Francoskem končno zagotovil čvrste odskočne deske. Zgodilo se je najbrž med prvo svetovno vojno, da so ga vojaki iz Amerike prinesli v Bordeaux v Francijo. V bližini tega kraja se je razpasel po krompirjevih poljih in začuda ga francoski kmetje niso opazili

vse do leta 1922. Tedaj je bil razširjen že na površini 250 kvadratnih kilometrov. Pri takem stanju okužbe ni bilo več misliti na korenito zatiranje, in Francozi so se morali vdati usodi. Leta 1923 je bila od hrošča okužena že ena tretjina Francije. Pri takem stanju okužbe so imeli v Franciji dovolj prilike spoznati, da se koloradski hrošč strašno naglo plodi in da znaša potomstvo ene same samice v poldrugem letu 8.000.000, ki požre 1500 ha krompirjevih nasadov. Zdaj hrošča ni nič več oviralo, da se ne bi širil. V nekaj letih je zagospodoval nad vso Francijo, prodril v Belgijo, Nemčijo in Švico, a končno še v Španijo. Nemci so se sploščka z vso silo postavili v bran majhnemu, a številnemu sovražniku. Toda z začetkom vojne je borbenaost na tem področju popustila. V vojnih letih je hrošč preplaval vso Nemčijo.

Vojska s hroščem še ni končana

Po vzgledu manjših hroščevih vdorov v Evropo do prve svetovne vojne, hrošča pri nas še lahko uničimo s temeljitimi ukrepi, če bomo le imeli vsi dovolj dobre volje in razumnosti. Seveda le dotlej, dokler se nam hrošč preveč ne razmnoži in razširi. Zato ne smemo izgubljati časa in brez obotavljanja nastopajmo proti koloradskemu hrošču, kjer sumimo, da se skriva in dela škodo. Pregledujmo nasade krompirja in paradižnike in če zasledimo hrošča, ga poberimo in s škropili zatrimo njegov zarod! Krompirjev hrošč ne pozna šale, to je pokazala njegova zgodovina — čemu naj bi mi bili od njega prizanesljivi in malomarni?

Tudi polži so škodljivci!

V juliju je razvoj rastlin na domačem vrtu dosegel svoj višek; toplota, mnogo svetlobe in tudi dovolj padavin, vse to pospešuje rast, zorenje in cvetenje tudi tistih rastlin, ki so potrebne toplote. Če sedaj padavine niso zadostne, se izplača posebno rastlinam, ki so v polnem razvoju, v zadostni meri prilivati. Toda zalivanje s škropilnico je težaven posel in tudi ne zaleže dosti. Če si nabavimo gumijasto cev ali cev iz plastičnega materiala in škropilnik, kar ne stane več kot 40.— do 50.— šil., si prihranimo nošenje polnih škropilnic in dosežemo boljše zalivanje. Škropilnik postavimo na mesto in ga pustimo teči pol ure, če pa je treba, lahko tudi celo uro. S premerom 5 do 6 m, kakršen je pač pritisk vode, lahko z rednim prestavljanjem škropilnika zalijemo temeljito ves vrt, brez vseh težav. Pri nizkih rastlinah se poslužimo namesto škropilnika cevi, z luknjami, iz katerih brizga voda na levo in desno 2 do 3 metre daleč pod listi rastlin. Samo površno zalivanje in škropljenje je brez pomena, ker ostane voda na površini zemlje, kjer hitro izhlapi in tako ne pride nikoli prav do korenin rastline, ki pa so vlage potrebne.

V tem letnem času je redna nega rastlin največjega pomena. Če sedaj zamudimo in ne izvedemo rednih ukrepov za pokončevanje škodljivcev, posebno plevela, se nam

bo pozneje le z največjo težavo posrečilo ubraniti vrt pred popolnim zanemarjenjem s plevelom. Ob tej priložnosti ponovno opozarjamo na uporabo raznih vrst motik s pomočjo katerih se da hitro in enakomerno obdelovati manjše vrtno površine. Če delamo s takimi motikami na vrtu ob sončnem vremenu, ali tako, da potem še nekaj ur sije sonce na obdelano površino, nam uspe s takimi motikami tudi uspešno zatreti plevel.

Uporabljanje kemičnih sredstev za zatiranje plevela na domačem vrtu ni priporočljivo, ker so površine premajhne. Izje-

ma bi lahko s kemičnimi sredstvi zatirali plevel na vrtnih poteh ali na večjih travnatih površinah, pri čemer se poslužujemo sredstva »Dicopure«. Toda pomnite, to sredstvo ne sme priti v dotik s kulturnimi rastlinami! Torej pazite, da veter ne zaneše praška na bližnje kulture.

Sedaj lahko še sejemo in sadimo vsakovrstno zelenjad: manjše skupine glavnate solate, zgodnjo cvetačo, kolerabico, zimsko solato »Fleischkraut-Zuckerhut« in zelje. Zdaj je tudi čas za sejanje kitajskega zelja.

Tudi preden sadimo ali sejemo druge kulture v tem letu, je dobro prekopati zemljo in izvesti zeleno gnojenje; pri vseh drugih kulturah pa moramo misliti predvsem na naglavno gnojenje. Paradižniki, paprika in druge vrste sočivja, zahtevajo prav sedaj tik pred dozorenjem še dodatno gnojenje, da lahko črpajo hrano iz polne sklade.

Letošnje leto je prineslo obilo škodljivcev. Pred listnimi ušicami letos ni nobena rastlina varna, zato moramo redno prašiti vrtno rastline ali z E-605 v prahu ali z Gamma v prahu. Tudi polži ogrožajo letino! Sredstva za zatiranje polžev pa učinkujejo navadno le, če je vreme suho. Pokončane polže spravljamo že takoj zjutraj v kraj.

V cvetličnem vrtu so grmički že odveleli in nelepe plodove že lahko odstranimo. Isto velja za dalije, vrtnice itd., kajti te ne hajo cveteti, če ostanejo plodovi na grmičih.

S sadnim drevjem sedaj nimamo dosti opravkov, vendar bi bilo treba še enkrat izvesti škropljenje proti krastavosti in sadnemu zavijaču; to lahko izvedemo kombinirano.

Ko smo obrali jagodičevje (mibizelj), poškopimo grmičke s sintetičnimi fungicidi, da jih obvarujemo pred boleznimi listov. Škopimo po možnosti zjutraj ali zvečer in v oblačnem vremenu, kajti na ta način najlažje obvarujemo koristne žuželke pred nevarnostjo zastrupljenja. Če uporabljamo ta škropila ob nepravem času ali v premočnih koncentracijah, lahko ožgemo rastline, poškodujemo okus plodov in zadenemo rastlini nevarne poškodbe.

Ako se bomo držali raznih nasvetov za delo na domačem vrtu in izvršili potrebna dela ob pravem času, ne bomo imeli dela nikdar preveč. Tako nam bo domači vrt res le v zabavo, ne pa v breme.

Higiena v poletnem času

Vsako ve, da opravljamo delo na polju le, če ne dežuje, to se pravi, da je treba na polju delati tudi v največji vročini in sončni pripeki. Večina ljudi je prepričana, da je koža najboljša oblačila v takem slučaju. To seveda drži, a samo toliko časa, dokler smo v senci. Pred žgočo vročino in sončnimi žarki pa se je treba zavarovati. Če opravljamo na polju delo v žgočem soncu, rabimo zaščito pred ultravioletnimi žarki, ki koži lahko škodujejo. Zato je poleti primerno nositi pri delu na polju obleke iz svetlega, propustnega blaga, kajti obleke iz modre bombaževine, kot jih lahko na splošno vidimo, niso primerne za delo na polju v poletnih mesecih. Seveda je v tem letnem času važno tudi perilo, ki ga nosimo med delom pod obleko, kajti naloga tega perila je, da vpija znoj. Stremeti moramo za tem, da perilo, ki znoj dobro vpija, tudi večkrat premenjamo. Ako zamaši posušen znoj znojnice kože, ta ne more več dihati kot bi morala in se za to maščuje z raznimi mozolji in gnojnimi mehurčki. Če pa nosimo perilo iz nylona, perlona ali podobnih vlaken, ga moramo prati vsak dan.

Obutev naj omogoča dobro prezračevanje nog. Zato lahko priporočamo samo nošnje sandal in čevljev z luknjicami v gornjem usnju. Zrak mora priti do kože, da lahko odvaža od nog vlago. Komur se noge rade potijo, ta naj nikdar ne obuje samih čevljev brez nogavic. Nosi naj vedno nogavice iz bombaževine, katere naj vsak dan menja.

Pogosto opazimo na polju delati žene in dekleta brez pokrivala na glavi in to sredi največje sončne pripeke. Predvsem dekleta si domišljajo, da jim to ne more škoditi, kajti ne zavedajo se nevarnosti sončnice in pa nevarnosti, da postane njih obraz lahko nekega dne poln rjavih lis. Te lise se pojavijo, če močna sončna pripeka osuši pot po obrazu. Vse te nevarnosti in nevšečnosti lahko preprečimo, če posadimo na

glavo velik klobuk, najbolje slamnik, in si namažemo kožo s kako kremo ali oljem. Ko pridemo s polja domov, si obraz zbrišemo z mehko brisačo, ki vpija pot in nato namažemo obraz in seveda tudi vrat s kako primerno kremo ali oljem, da si bo mogla hitro opomoči. Če se hočemo ohladiti, potisnemo roke do komolcev v hladno vodo, kar bo spet znižalo telesno temperaturo in pomirilo delovanje srca. Pred spanjem pa se dobro umijemo ali še bolje oprhamo vse telo s hladno vodo. Če po tem kožo še dobro zdrgnemo, se počutimo kot novorojeni in pozabimo kar mimogrede naporno dnevno delo in neznosno vročino.

Kdor hoče ostati zdrav in odporen, mora pač tudi nekaj storiti za svoje zdravje in telo. Gotovo je treba precej dobre volje in premagovanja, da po opravljenem dnevnem delu storimo tudi še nekaj za higieno telesa, a pri tem naj nam bo bodrilo misel, da se nam to na vsak način izplača.

**PORAST ZASEBNIH IZDATKOV
V LETU 1960**

Institut za raziskovanje gospodarstva poroča, da so se zasebni potrošni izdatki dvignili v letu 1960 za okroglih 7 milijard šilingov, ali 8 odst. ter dosegli skoro 92 milijard. Izdatki za živila so se dvignili za 8 odstotkov, seveda je bilo pripisati ta prirastek v prvi vrsti povečanemu povpraševanju po boljših kakovostih blaga. Dejanska potrošnja osnovnih živil se je dvignila le za 2 odst. Delež domačih proizvodov živil se je istočasno dvignil od 83,5 odst. na 85 odstotkov. Razvoj cen ni podčrtal le discipline, ampak tudi zaostanek kmetijstva.

**Glej na levo, glej na desno,
preden prekoračiš cesto!**

Tržno poročilo: 20. 7. 1961

Položaj na živinskem tržišču se ni spremenil. 72 glav goveje živine smo izvozili v Italijo, 14 pa v Zapadno Nemčijo. Izvoz v Italijo je omejen skoro izključno na mladozobe bike. 34 reagentov je bilo poslanih iz Koroške na Dunaj. Odločilna za cene je domača prodaja v sezonskih krajih. V teh kupujejo večinoma zakladno živino ter plačujejo za kilogram 22.— do 22,50, izjemoma 23.— šilingov, kar približno odgovarja pri bikih in volih kilogramu žive teže po 11,50 do 12.—, pri dobrih bikih do 12,50 šil. Krave notirajo kg žive teže od 8.— do 9.— šil., izjemoma tudi do 10.— šilingov. Ponudba in povpraševanje sta si enaka. Zaradi dobre paše so na prodaj tudi že prvi pitani voli za zakol.

Cena svinjskemu mesu se je na Koroškem na področjih s presežkom živine ustalila pri 12,50 za kg žive teže. V sezonskih krajih plačujejo prasiče najboljše kakovosti celo do 13.— šil. kg žive teže.

Izredno je povpraševanje po teletih za zakol. Ob skopi ponudbi plačujejo klavna teleta po 17.— do 18.— šil. kg žive teže, kar odgovarja ceni 23.— šil. za kg zaklane ga teleta. Za klavna teleta, ki jih dobivajo iz sosednjih dežel, te cene ne plačujejo.

Cene za perutnino se zavoljo uvožene

inozemsk zmrznjene perutnine ne morejo dvigniti. V konzumu v Celovcu, v »Forumu« je na prodaj danska perutnina v celofanskih zavitkih po 80 dkg po 23.— šil. Od koroških perutninarjev prihajajo nasprotujoča si poročila; deloma se pritožujejo zaradi težav pri prodaji in padanja cen. Od drugih pa se izve, da nimajo težav, ampak da se bojijo upadanja cen.

V Italijo smo izvozili iz Koroške 33 konj in 46 žrebet.

Oddojki so na trgu v Celovcu na prodaj živi po 17.— do 19.— šil. kg.

Sveža jajca pa stanejo na drobno 1.— do 1,10 šil.

Električne krušne peči, pralne stroje na ročni in motorni pogon, molzne stroje in stroje za posnemanje mleka, štedilnike ALFA, sobne peči vseh velikosti, kotle za kuhanje perila, gospodarske stroje vseh vrst, šivalne stroje, kolesa in vse nadomestne dele boste kupili vedno najceneje v trgovini.

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Na željo ugodni plačilni pogoji! Ceniki zastoj!

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Po morju jaz veslam...

(S svojimi popotnimi spomini nadaljuje rajžovec č. g. Vinko Zaletel)

Ko se je l. 1948 izselilo več duhovnikov s Koroške v Južno Ameriko (preč. gg. Jože Guštin, Janez Mohar, Alojzij Turk, Franc Kupljenik, dr. Janez Trdan, Janez Markič), so enemu izmed njih v Milanu ukradli denarnico. Ker je vozno karto dobil šele v Genovi, je k sreči lahko odpotoval. Tisti tat je bil gotovo strašno razočaran nad prazno denarnico. Seveda, od kod pa naj bi ta begunski duhovnik imel mnogo denarja? Pobral je nekaj dolarjev iz denarnice in, ker je videl po osebni izkaznici (»Personalausweis«), da je bil ukradeni duhovnik in da ima v denarnici razna pisma, fotografije, je potem to denarnico vrnil v poštni nabiralnik (Briefkasten) v Milanu. Morda je to storil kot dobro delo, da bi mu sv. Anton, ki ga v Italiji častijo in se mu priporočajo celo tatovi, drugič bolj pomagal.

Ko je pošta denarnico dobila in po osebni izkaznici ugotovila, da je last duhovnika iz Avstrije, je izročila denarnico avstrijskemu konzulu v Milanu, ta jo je poslal italijanskemu konzulu v Celovcu, od tod je romala na škofijo, škofija jo je poslala tedanjemu papeškemu delegatu za begunce msgr. dr. Jagodicu v Lienz, ta pa jo je poslal meni.

Tako sem jaz prišel do te ukradene denarnice. Sedaj pa sem si privoščil malo šale: pregledal sem, kaj je notri, in pisal prijatelju v Čile, da so jugoslovanski časopisi prinesli več člankov o njem in da so objavili nekatere dokumente in fotografije. On se je čudil, kako je to mogoče in kje naj bi dobili to v roke. Seveda je bil prepričan o resničnosti, ker sem navedel objavljene fotografije. Hitro mi je pisal, naj pošljem časopisne izrezke in naj poizvem, kje so mogli dobiti material. Moj odgovor pa je bila sedaj — njegova denarnica. Kako se je moral čuditi, ko jo je po tolikem času in takih ovinkih spet dobil v roke! Sedaj pa ni pisal, da je tat falot, ampak jaz. Pa sva prav prijatelja in morda se sedaj po 13 letih v Čile spet srečava ter ga kozarček na račun te denarnice popijeva.

Ko stopim na ladjo, stopim v prostovoljno ujetništvo za 19 dni. Da, celih 19 dni bo ladja moj življenski prostor. Ograjen si in če greš preko ograje, padeš v morje v veliko veselje rib, da te požro za večerjo. No, kjer se ustavimo, tam gremo lahko z ladje v mesto. Dosedaj smo šli ven v Francijo v Marseilles, to je največje francosko pristanišče. Sem že bil dvakrat tam. Za nas je zgodovinsko pomemben, ker je bil tam umorjen jugoslovanski kralj Aleksander skupno s francoskim zunanjim ministrom Barthujem in je to pomenilo konec nesrečne diktature v Jugoslaviji. Potem smo

izstopili v Španiji v Barceloni, kraljici ob morju, kjer sem bil pred 11 leti na evharističnem kongresu in imam tako lepe spomine na špansko gostoljubnost. Španci so verni in zelo spoštujejo nedeljo, zato nisem mogel prav nobene stvari kupiti, ker je bila nedelja. Tu poznam nekega slovenskega zdravnika, pa nimam naslova in ga zato ne morem obiskati. V pristanišču je velikanski spomenik Krištofa Kolomba, 63 m je visok. Z roko kaže v nov svet, ki ga je šel odkrivat — Ameriko. Od tu je odšel na pot l. 1492 in z odkritjem Amerike se začne nova doba človeške zgodovine. V pristanišču je kopija ladje »Santa Maria«, s katero se je vozil. Treba je priti iz take velikanske prekooceanske ladje kot je naša »Provence« na to Kolumbovo barko, da občutiš velikansko razliko: kako težavno, prav nevarno in junaško, povezano z nepopisnimi žrtvami, je bilo tedaj potovanje; kako lahko, prijetno in varno je sedaj. Kaj je tehnika tekom stoletij prinesla tudi v pomorskem prometu! Tedaj se je nekaj neustrašenih, a tudi spretnih pustolovcev pod Krištofovimi vodstvom tri mesece borilo z valovi, viharjem, pomanjkanjem, obupom, negotovostjo, danes pride ladja tja v 5 dneh, letalo pa v pol dneva. In ladja pripelje s seboj poleg vsega blaga 3000 ljudi. Toda Krištof je šel na pot z vero in zaupanjem v Boga. Barko je posvetil Mariji, nedeljo Bogu in ko na nedeljo niso mogli biti pri maši, so vsi mornarji na barki skupno molili.

Kolumb je pokazal pot v nov svet. V to smer je šlo potem milijone ljudi in tam je nastala največja, najbogatejša sila sveta: Amerika. Koliko naših ljudi je šlo tudi tja s trebuhom za kruhom, četrt milijona. To pot so izrabili tudi štirje moji strici in ena teta. Pa kako čudna so bila njihova pota! Težko je bilo tedaj življenje doma, veliko otrok, pa malo kruha in še zgodnja smrt staršev. Zato se je vsak brigal le zase. Tedaj so bili fantje. Eden je peljal par volov prodaj v Ljubljano. Nič ni povedal, le zvečer se je zjokal. Drugi dan ga ni bilo več nazaj. Z denarjem prodanih volov je šel v Hamburg, tam delal toliko časa, da si je prislužil denar za vožnjo v Ameriko, domov pa pisal, da sta tista dva vola njegova dota. In je šel.

Drugi stric je šel služiti za mornarja k c. k. avstrijski mornarici. Ko se je nekaj let vozil po morju po svetu, pa je enkrat kar v Ameriki ostal. Tretji je tudi skrivnostno izginil, pa od njega najmanj vem! Ko sem bil v Ameriki, ga nisem izsledil in najbrž je bil že umrl. Toda četrti, najmlajši, edini, ki sem ga še kot otrok po-

ten pob šel pobirat po gostilnah, kamor je oče prodajal žganje, naš denar in potem zbežal s tistim denarjem v Italijo, Južno Tirolsko, od tam v Nemčijo, od tam v Francijo in se je prijavil v zloglasno »tujsko legijo« (Fremdenlegion, legion etrangere). Bil je 10 let v tujski legiji v Maroku v Afriki, v bojih in dogodiščinah, da je človeka strah. Vmes je enkrat ušel, pa bil zopet ujet. Ko je bil po 10 letih prost, je šel v Anglijo, od tam v Ameriko. Šel za nekaj časa v Rusijo, potem v Južno Ameriko, Panama itd. Pred svetovno vojno je bil pri ameriški vojski na Havajskih otokih kot dentist, ko pa se je vojna pričela, pa na Filipinskih otokih. Z zadnjo znal in me je vedno rad imel, je kot 19-le-

ladjo je ušel, da ga Japonci ob zasedbi Filipinov niso ujeli. Od vsepovsod mi je pisal, zato lahko to pišem. Zadnjo karto, ki mi jo je pisal iz Filipinov pred vojno, sem po štirih letih, po vojni, preko Rusije dobil na Koroško, kar se mi zdi na pol čudež.

Po vojni sem ga zasledil pri ameriški vojski v Münchnu v Nemčiji, toda obiskal sem ga šele l. 1954, ko sem bil v Ameriki. Izsledil sem ga v štirimilijonskem mestu Los Angeles v Kaliforniji in tako sva se po 35 letih tam zopet videla. Toda če bi imel ohranjena še vsa pisma in slike, bi lahko samo o njem napisal velik roman, zanimiv pustolovski roman.

(Dalje prihodnjič)

ZDRAVKO NOVAK:

Kako je Naca z motorjem krompir oral

(Nadaljevanje iz 28. številke)

»Prisedi, Naca, prisedi,« ga je vabil Požru na voz. Naca je res prisedel in, ko mu je prva jeza spuhla, je pripovedoval Požru, kako je prišlo do tega, da je poskusil orati krompir z motorjem. Vedel je, da bo še danes po vseh Dupljah znan, kako je on oral krompir.

»Poslušaj, Požru,« je dejal Naca, »če molčiš o tem, kar si videl, dobiš v nedeljo jutraj dva kg teletine in liter vina. Drži?«

»Drži, Naca, seveda drži. Saj veš, da ne bom nikomur pravil.«

Naca Klemenček je prišel domov.

»Kristel, Kristel!« je klical Naca hlapca, ko je stopil na dvorišče. Hlapec je pogledal iz hleva.

»Poslušaj! Naprezi srednji voz in vrzi nanj plahto!«

Ko je bilo napreženo, sta se odpeljala proti Zgornjim Dupljam. Kristla je mučila radovednost, kaj to pomeni, a vprašati ni upal, ker je videl, da gospodar ni nič kaj prave volje.

Pri njivi, kjer je Naca pustil motor, sta ustavila. Naca je skočil z voza in pomignil Kristlu, naj mu sledi. Šele sedaj je Kristel zagledal na njivi novo motorno kolo. Razgrnila sta plahto, nato pa dvignila motor in ga kot poginulo žival naložila na voz. Naca ga je lepo zagnil, nato pa dejal Kristlu:

»To sedaj pelji v Kranj k Lojzu in mu reci, da mu jaz pošiljam njegovega 'konja' nazaj. Račun bom poravnal v ponedeljek, ko pridem v Kranj. Tu imaš pa kovača in molči.«

Kristel je skočil na voz in uredil vse, kot mu je naročil gospodar.

V nedeljo jutraj je izročila Požrovka staremu desetdinarski bankovec in mu na-

ročila, naj prinese zanj mesa od Klemenčka.

Požru je počasi stopal proti Klemenčku. Ni šel v mesnico, ampak je poiskal Naca.

»Tu imaš meso, po vino pridi pa popoldne.«

Požru se mu je smejal.

Popoldne je sedel Požru pri Klemenčku in pil. Vsak deci posebej mu je sam Naca prinesel na mizo. Proti večeru se je gostilna napolnila in Požru je bil že pošteno nasekan. Ves teden ga je srbel jezik, da bi komu izblebetal, kako je Naca z motorjem oral krompir. Toda premagal se je, da je zaslužil meso in vino. Sedaj se mu je pa zdela, da je ugodna prilika, da pove, kaj je videl. Skoro vsi gospodarji Spodnjih Dupelj so bili zbrani. Precej jih je bilo tudi iz Zg. Dupelj, žiganje vasi, Žej in Nakla. Požruja so vsi poznali, kako je znal zabavati ljudi. Vedno je kje kaj iztaknil, da je povedal za dobro voljo. Danes jim je pripovedoval, kako je Naca oral z motorjem krompir po dupljanskih njivah.

Komaj je Požru končal, ko stopi Naca med goste.

Vsi naenkrat so se mu na glas zasmejali. Nekdo je pa zaklical:

»Naca, kdaj boš pa k meni prišel z motorjem krompir orati?«

Naca je spoznal, kako je stari Požru vse izblebetal in ga potegnil za vino in meso. Toda Nacu se je jeza že popolnoma ohladila. Tudi sam se je smejal.

Stara Požruva se je čudila, kako da stari ni nič sitnaril za denar, pa je kljub temu prišel bolj kot navadno nadelan domov in še kovača je imel v žepu.

Konec

Visoška kronika

50.

Dr. Ivan Tavčar

Pri Wohlguemuetu sva spravila konjiča pod streho, pa ni bilo skoraj nikogar doma, ker je bilo že vse na sodišču. Tudi Loka je bila prazna. Vse je drlo na prostor, kjer je Janez Francišek ukazal očitno in vsakemu pristopno razpravo.

Na pašniku, ki leži pod spodnjim obzidjem ter se vleče od Poljanske do Selške Sore, so na škofovo povelje ogradili pred prostor, in tam naj bi se razpravljalo pred vsem svetom, da bi pozneje nihče ne mogel govoriti, da se je hotelo kaj prikriti. Na tem pašniku je imel samo kovač Langetholz svojo lopo, drugega poslopja ni bilo na obirnem svetu. Nekako v sredi je bilo pripravljen na štiri vogale ograjeno sodišče; tam je bila miza za sodnike in pa vzvišeni oder, ki se je lahko videl od vseh štirih strani. Tu je imela sedeti Agata — škof sam je bil tako zaukazal.

Ob devetih se je že trla množica po tratinah okrog sodišča in z veliko radovednostjo je pričakovala dogodkov. Pa ne samo na trikotni ravnini med Selščico in Poljanščico, ljudstvo se je gnetlo tudi na oni strani obeh voda; posebno na desnem bregu Poljanščice, na gospoda Apfaltrerna travniku, je stal gledalec pri gledalcu. Oskrbnik iz Puštala se je trudil, da bi odgnal ljudi, ker otava še ni bila pokošena, da bi mu ne pohodili obilne in dobre krme. Ali trudil se je brez vsakega uspeha,

ker ob devetih je stala po njegovi otavi že glava pri glavi.

Ob pol desetih je prišel Mihól Schwaiffstringh ter naju vlekel na kraj, kjer so imele čakati priče. Bil je to prostor za ograjo; na dolgo leseno klop je posadil mene in Jurija, potem pa je zopet odšel. Pred nama je vrelo občinstvo, prav kakor velika reka v preozki strugi. Takoj pri plotu se je bilo nabralo kakih petdeset loških žensk, starih in mladih, pa vendar več starih. Prvo besedo sta imeli Urša Prekova, žena mestnega peka, in Maruša Stinglova, žena mestnega mesarja. Pozneje so mi pripovedovali, da mati Urša ni mogla videti matere Maruše: pek je prodajal na eni strani ulice, mesar pa na drugi, zatorej sta imeli prilike dovolj, da sta se skoraj vsak dan sporekli, in to za najmanjšo malenkost. Kadar sta se ti dve prepirali, je letela Loka skupaj, ker sta si bili kos ena drugi, tako da so poslušalci vselej doživeli svoje veselje. Za danes pa sta bili sklenili veliko prijateljstvo in še lepo čredo drugih znank sta privlekli s sabo, tako da je ta družba zasedla skoraj celo ograjo. Vmes je bila tudi Ana Renata z bičem. Dobro mi je delo, ko sem, sedeč na klopi, dobival občutek, da to ženstvo nikakor ni proti Agati, nasprotno, da je kar očitno držalo z njo.

»Ali ste že slišale kdaj,« je vpila Urša Prekova, »da je golobica kanjo raztrgala?«

»Taka žival — pa coprnica!« je kričala Maruša. »Hudič naj vzame te moške, ki bodo sodili o nji! Čemu ne kličejo nas v take sodbe? In še enkrat kaj!«

Tedaj je bil star kmetič iz Inharjev, z dolgo suknjo in širokim pasom okrog trebuh, tako nepreviden, da je počasi zategnil: »Tako govorite, ker se menda same bojite, da bi prišle na njeno mesto!«

Ne morem popisati, kak šum je nastal! Kar v trenutku so Inharcu zbile klobuk s sive glave in ga obkladale z najgršimi besedami iz dobro založene svoje kašče. Ana Renata pa je Prekovi molila svoj bič in vpila: »Vsekaj ga po tumpasti glavi, da bo pomnil!«

Morda bi bil do krvi tepen mož iz Inharjev, da ni v tistem hipu počil med množico klic: »Jo že peljejo!«

Naenkrat je obmolknilo vse in oči so se obrnile na klanec pod Poljanskimi vrati. Po tem klanecu je vozil voziček, na katerem je sedela naša Agata. Konjiča je vodil Mihól Schwaiffstringh. Na vsaki strani vozička sta stopala dva grajska hlapca in dolge sulice sta molila v zrak, da je bilo grdo gledati.

Sredi ograje tik odra je obstal voziček. Nisem si upal pogledati tja, da bi ne videl njene revščine, a tudi vstati si nisem upal, ker sem se sramoval, če bi množica vedela, da sem gospodar visoških kmetij, kjer smo današnje obtoženke imeli za svojo.

Zapišem, da se je brat Jurij vedel vse drugače. Komaj je voziček obstal, že je stal Jurij pri Agati. Zaklical je, da se je slišalo naokrog: »Agata, nič se ne boj! V obe svoji roki je vzel njeno drobno roko ter jo pritiskal k svojemu licu in prav nič se ni sramoval. Ubogemu dekletu je zalila

kri blede obraz, z drugo roko ga je dvakrat ali trikrat pogladila po kodrasti glavi.

Z voza brez tuje pomoči ni mogla stopiti. Jurij jo je prijel z eno roko ter jo vzel v svoje naročje, z drugo pa je držal težko verigo ob njeni nogi. Nato jo je odnesel lastnoročno na oder ter jo ondi posadil na klop, pripravljeno zanjo. Pri tem so verige močno rožljale, da je ljudstvo prešinilo silno usmiljenje. V trenutku je brisalo obilo rok oči, loške žene pred ograjo so glasno zajokale. — »V Boga zaupaj, Agata!« je dejal Jurij, zapustivši oder.

Agata je obsedela na svojem prostoru, izpostavljena zbrani množici. Ni na levo, ni na desno si v svoji sramoti ni upala pogledati. Sedela je, kakor bi življenja ne bilo v nji.

Sedaj sem jo prvič pogledal. Usmiljeni Bog! Bila je, kakor da si vtaknil leskovo šibico v žensko obleko, obraz je bil kakor iz voska, upadli njeni lici kakor dva udrti grobova! Da ni bilo ljudi, bi se bil zjokal, in prav čutil sem, kako so se mi nabirale kaplje po laseh. Enkrat je le dvignila obraz in je gledala na planine, katere je imela ravno pred seboj in na katerih se je sneg belil pod sončnimi žarki. Bolje bi ji bilo, da je tičala vrh snežnika, kjer bi bila varna pred ostrostjo loških sodnikov, ki so ji zagrenili tujo domovino! Potem je povesila pogled ter ga neprestano upirala pred se v desko, prav kakor bi se čudila nad težko verigo, ki je ležala na tej deski ter vezala opešani njeni nogi.

(Dalje prihodnjič)

Pri nas na Koroškem

Srebrna in zlata maša v Šmihelu (Nadaljevanje s 4. strani)

V nedeljo, na dan srebrno- in zlatomašniške slovesnosti smo vstali zopet v dežju. Ker je vreme oviralo zunanjo slovesnost, smo s tem večjim notranjim doživljanjem pospremili jubilaanta k božjem oltarju.

Srebrna maša je bila z ljudskim petjem in skupnim odgovarjanjem. V pridigi so domači dušni pastir poudarili, da je duhovnik od Boga opolnomočen in poslan, da bi trebil, podiral, sadil in zidal. Nazadnje so pozvali vernike, da naj bi v skupni molitvi prosili Boga, da bi jubilaanta tudi naprej še ohranil otroško srce žive vere, materinsko srce ljubezni in moško srce dejanj!

Ob pol 10. uri se je zbrala fara pred župniščem, da slovesno pozdravi svoja sinova-jubilaanta. Zapel je domači pevski zbor pod večjim vodstvom g. Miha Sadjaka. Nato so se vrstile deklamacije naših vrlih malih: Malčije Pavlič, Kriste Jerlich, Klokarijeve Lenčke, Fricke Komar in Šrančeve Pavle. Kot predsednik prosvetnega društva je g. zlatomašnika pozdravil g. Šranc iz Rut. Podčrtal je kako vneto je jubilaant svoj čas deloval v tukajšnjem Kat. izobraževalnem društvu in da društvena kronika ponovno omenja kot marljivega kulturnega delavca Vekoslava Vautija.

Mimo treh slavolokov smo se nato podali v cerkev k zlato sv. maši, pri kateri sta asistiral g. srebrnomašnik in guštanski g. župnik Jaroš Kotnik. G. dekan Močilnik iz Prevalj je prišel nekoliko kasneje, ker je bil poklicno zadržan. Posebno veseli smo bili teh 2 gospodov. Njuna udeležba priča, da — kljub nasprotujoči praksi ponekod — katoliška Cerkev ne pozna meja! — Zato smo pa tembolj pogrešali najbližjih sosedov, ki so pa bili verjetno poklicno zadržani. Pridigar, g. srebrnomašnik Čebul je v pridigi poudaril, da naj bi gledali praznik dveh jubilejev:

1. Kot dan božje ljubezni za jubilaanta osebno, da ga je Bog izbral in se ga 50 let posluževal in obenem znak božje ljubezni do fare, iz katere je izšel in do fare, v kateri deluje.

2. Kot dan človekove ponižnosti in uvidnosti, da smo postali toliko stari in nas Bog kljub našim človeškim slabostim uporablja za orodje pri delanju svojih milosti.

3. Kot dan ljudskega veselja, da sme ljudstvo ob priliki te izredne slovesnosti pokazati svoje spoštovanje do svojih duhovnikov, četudi jih drugače večkrat s svojim nerazumevanjem skoroda križa.

Po končani zlato maši je bil odkrit in blagoslovljen še duhovniški spomenik. O tem bomo pa izčrpno poročali, ko bo grobišče v nekaj tednih popolnoma dograjeno. Nato je svate čakala v Šerčerjevi dvorani pogrnjena miza.

V prisrčnem razpoloženju so sedeli okrog zlatomašnika njegovi nekdanji novomašniški svatje, njegove bivše družice in njegova zelo obširna zlahta.

Oba jubilaanta sta nas tudi pri obedu prijetno razvedrila s svojimi pripovedovanji. Posebno še g. zlatomašnik, ki je pripovedoval na hudomušen in zanimiv način iz svojega otroškega in študentskega življenja.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 30. 7.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PO-NEDELJEK, 31. 7.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Dr. Ivan Grafenauer: Slomškovi tečaji v celovškem semenišču. — Koroške narodne. 18.00 Na oknu dehti rožmarin... — TOREK, 1. 8.: 14.15 Poročila, objave. — Rudi Platzer igra skladbe Franza Rauterja. — SREDA, 2. 8.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 3. 8.: 14.15 Poročila, objave. — Polka je ukazana... — PETEK, 4. 8.: 14.15 Poročila, objave. — Najlepši stan je samski stan. (Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi). — SOBOTA, 5. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

POLETNE OBLEKE za DAME
in GOSPODE

nudi poceni

Waleher

KLAGENFURT, 10. Oktoberstr. 2

Izbira in kvaliteta

preprog, zaves in posteljnine
v trgovini opreme

LODRON

VILLACH Ledergasse 12

Tujskoprometni in gostinski obrati do-
bijo poseben popust!

nja. Kar so pa »ujc in gotej« le še pozabili povedati, to pa je v izbranih besedah dopolnil zlatomašnikov nečak Mirko Kumer, pd. Črčej na Blatu, znani ljudski govornik. Njegov nagovor je imel kar tri dolge dele, in če bi jih bilo pet, bi ga bili še z zanimanjem poslušali. Vmes so zapeli pevci, nato so se vrstile deklamacije. Naj omenimo samo skupno zborna deklamacijo Hartmanove Milke, ki jo je podala Pašonikova Helka, Klokarije Vanček, Janez Tratar in Ferdičeva Micika. Veliko odobravanje je izval tudi tretji bratčev Tratar, ki so zapeli nekaj prav luštnih. Med drugimi »O žnidarju, ki se te polža zbal in se je v hlače...«

Zopet ginejo somi v Vrbskem jezeru

Vrbsko jezero je kras koroške dežele, ob katerem se v teh dneh gnetejo tisoči dopustnikov in letoviščarjev z vseh vetrov. Ženske v pisanih oblekah in kopalkah, pri katerih štedijo z blagom, kot da bi bilo na karte, rjavi moški v športnih »dresih« dajajo jezeru pester, svetovljanski izraz. Rahel vetrič, ki se poigrava z valovi, snežnobela jadra jadrnic in brzi motorni čolni poživljajo prijetno sliko.

Toda pod vodno gladino je drugače. Običajni, ali pravilneje naravni prebivalci jezera, ribe, namreč poginjajo v velikem številu, tako da se naše idilično jezero spreminja v pravcato ribje pokopališče. Kot pravijo strokovnjaki pri agrarni oblasti, so lani v letni sezoni potegnili iz vode dnevno po 20 do 25 poginulih jezerskih somov, ki so že dosegli težo okrog 25 kilogramov. Tudi letos v zadnjih tednih so znova opazili množično poginjanie somov.

Ribiči ob Vrbskem jezeru so zaskrbljeni, kajti po njihovem računu je doslej poginilo že okrog 80 odstotkov vseh somov v Vrbskem jezeru in tako bodo, ako bo sedanjí ritem poginjanja somov šel naprej, kmalu potegnili iz Vrbskega jezera poslednjega poginulega soma.

Glede vzrokov poginjanja somov si strokovnjaki še niso povsem na jasnem. Tudi strokovna mnenja in raziskave pri inštitutu za ribarstvo dunajske Visoke šole za kmetijstvo niso mogle za gotovo ugotoviti, kaj navaja some k prezgodnjemu koncu. Sumljivih pojavov je več. Večina se strinja v tem, da so motorni čolni glavni krivci, da postaja Vrbsko jezero ribji »britof«. Vsako leto namreč na Vrbskem jezeru motorni čolni pokurijo 350.000 litrov bencinske mešanice in tako gre skozi izpušne cevi v vodo okrog 7000 litrov strupenih in škodljivih ostankov zgorelega bencina. Ti ostanki se potem počasi usedejo na blatna jezerska tla. Somi so pa takozvane »talne ribe«, drže se vodnega dna. Tako pridejo v dotiko z ostanki bencina in olja in to pomeni zanje smrt. Ropot motorjev pa je, pravijo dalje ribiči, sploh zmešal ves naravni red v jezeru. Zaradi ropota in tresljava, ki jih povzročajo motorji, so namreč tudi tiste vrste rib, ki se običajno drže vodne gladine, prisiljene, da se pomaknejo v globino, kjer je več miru. Tako so ribiči ugotovili, da so se ščurke, ki običajno žive v pasu do do 3 metre globine, pomaknile nižje, v pas od 10 do 15 metrov pod globino. Pojav teh roparskih rib v globljem pasu pa zopet ogroža druge ribe, ki so ondi dotlej mirno živele.

Na večini podobnih evropskih jezer so promet z motornimi čolni že pred leti prepovedali, da zaščitijo ribje bogastvo voda. Ne toliko iz ljubezni do rib, ampak predvsem zaradi tega, ker vrše tudi ribe v naravi svojo potrebno funkcijo. Tudi za Vrbsko jezero so ribiči zahtevali podobno prepoved, toda hotelirji se krčevito branijo. Šport z motornimi čolni, posebno pa vodno smučanje, privablja vsako leto obilico

Naši študentje so z notranjim zadovoljenjem prisostvovali cerkveni in izvenckerkveni slovesnosti in morda je padel iz srebrne, oz. zlato krone naših jubilaantov kak utrinek v srce teh naših mladih dijakov in v njih užgal hrepenenje, da bi mogli slediti svojim osivelim prednikom in jih nekoč nadomestiti na izpraznjenem odru dokončnega življenja.

Šmihelska fara pa naj je za to izredno milost dvojnega jubileja Bogu hvaležna in se mu naj oddolži s tem, da bo gojila z naravnimi in nadnaravnimi sredstvi za duhovniški poklic primerno vzdušje po naših družinah.

Naša jubilaanta pa naj vodi in varuje Bog, da bosta še tudi naprej uspešno orodje pri delanju božjih milosti.

denarnih gostov, posebno iz Nemčije, da tukaj uganjajo ta šport, ki ga na nemških in švicarskih jezerih ne smejo. Prvo, delno zmago so pa nabiči že dosegli. Od 1. januarja 1962 bo promet z dvotaktnimi motorji, ki puščajo največ oljnih ostankov in povzročajo največji hrušč, prepovedan. Ali bo to somom v Vrbskem jezeru prineslo potrebno od pomoč, bomo pa šele videli.

Drobne s Koroške

Novi carinski predpisi. Minuli torek so stopili v veljavo novi carinski predpisi, ki prinašajo nekaj sprememb glede uvoza spominčkov in tipičnih izdelkov. Potniki smejo prinesiti le take izdelke, ki so za sosednjo državo tipični (n.pr. opanke, korale in podobno) kakor tudi blago, ki ima določeno spominsko vrednost kot posebno ponatiskane rute, posode s podobami, napisi itd., in sicer do vrednosti skupno 300.— šil. Doslej pa je bilo treba dokazati, da bo »uvoznik«, ki mora biti nad 17 let star, vsaj dve noči prebil v Avstriji, kar pa v bodoče ne bo več potrebno. Za vse drugo blago, med njim tudi za vse, kar se da kupiti na trgu v Trbižu, je treba plačati običajno carino.

Največji tihotapski škandal z bananami po vojni je prišel te dni na dan pri nas na Koroškem. Vanj sta zapleteni dve koroški firmi in več dunajskih veleuvznikov tega sladkega tropskega sadu. Z lažnimi carinskimi deklaracijami o uvozu banan so ti trgovci oškodovali državo za težke milijone. V trgovini sta namreč dve vrsti banan, ene ki rastejo v Ekvadorju, otoški republiki v Pacifiškem oceanu blizu Južne Amerike, druge pa rastejo v Afriki, žalostno znanem Kongu. Ker je bila carina za banane iz Konga precej nižja od onih iz Ekvadorja, so uvozniki svoj sladki sadež, ki je v resnici prišel iz Ekvadorja, prekrstili v kongoškega. Pravijo, da so afriške (kongoške) banane sicer nekoliko slajše, a zato prej zginejo, dočim so ekvadorske banane nekoliko manj sladke, a zato bolj trpežne. Razlike v sladkobi pa nestrokovnjak sploh ne občuti. Pač pa jo bodo bridko občutili trgovci — ki nobene sploh pokusili niso — ko bodo morali plačati več milijonov šilingov kazni. Tako se pač na svetu marsikatera sladkost rada spremeni v bridkost.

1 milijon 750 tisoč let je stara lobanja, ki jo je pred dvema letoma našel angleški učenjak dr. Leakey pri svojih izkopavanjih v Vzhodni Afriki. Starost so ugotovili s posebnim novim radioaktivnim aparatom. Prvotno so mislili, da je lobanja stara samo 600 tisoč let. Tako moderna tehnika odkriva, da je človeštvo že mnogo dalje na zemlji, kot smo doslej domnevali.

Pivo je teklo iz vodovodnih pip nekega hotela v Melbourne (Avstralija) zaradi napake v napeljavi. Šele, ko je bil 100-litrski sod prazen, so hotelski uslužbenci napako opazili.

MALI OGLASI

Oddamo takoj stanovanje, 3 sobe, pri Borovljah v Rožu. Dopisi na uredništvo.

Za gospodinjstvo z dvema otrokoma v Londonu, iščem zanesljivo, inteligentno Slovenko. Ponudbe pošljite na upravo lista do 10. avgusta.

Cirkus BUSCH na Koroškem

Po uspehih na tej in oni strani železne zaveser avstrijskih zveznih deželah prihaja na Koroško cirkus Busch iz Berlina. Je to pravcato mesto na kolesih, saj obsega 100 cerkuških vozil in je za njegov transport potreben kar cel vlak 70 vagonov. Ima 160 stalnih uslužbencev in 200 izbranih, zdre-siranih živali iz vseh vetrov sveta. Vsak dan je treba vsaj 50.000 šil. za vzdrževanje ljudi in živali.

Direktor Hoppe, ki cirkus vodi in njegov podjetni, tudi pri nas dobro znani tiskovni šef, baron Vojnovič, poudarjata, da cirkus, ki je menda toliko star kot človeška želja po razvedrilu, saj ga poznamo že starem veku — tudi danes, v atomskem veku prav tako potreben, saj tudi danes ljudje potrebujejo razvedrila in mladino tudi danes zanimajo eksotične zveri. Glavno pa je, kvaliteten program in tega cirkus Busch res nudi. Tako ima žonglerja, ki poleti nastopa v cirkusu, pozimi pa študira na pariški univerzi Sorbonni, posalce na vrvi, ki so lahki kot peresce, gibčne artistinje na trapezu, akrobate, šaljivce, muzikalne morske leve, žepnega tatu, čarovnike in še marsikaj. In naj omenimo še najmlajšega artista: 7-letni Ossi, direktorjev sin, si je ukrotil odraslega slona in ga jaše kot da bi bil kužek. S Koroške namerava cirkus iti na Dunaj in tam bo Ossi šel k prvemu sv. obhajilu.

Cirkusko življenje je zelo pestro. Cirkus Busch je prepotoval Evropo po dolgem in počez, od Bolgarije do Belgije. Direktor Hoppe je dejal našemu uredniku, da ni nikjer našel tako prijaznih ljudi, kot prav v Bolgariji. Pripricani smo, da jih bo — in sicer v velikem številu — našel tudi na Koroškem. V Beljaku bo otvoritvena predstava dne 28. julija ob 20. uri zvečer, v Celovcu pa dne 1. avgusta ob 8. uri zvečer. Ne zamudite te zanimivosti! Vsak dan sta dve predstavi, t. j. ob 15. in 20. uri.

Filmi

Bištrica v Rožu. — Sobota, 29. 7.: Die Abenteuer der vier Musketiere (III). — Vesel pustolovski film. — Nedelja, 30. 7.: Der Feldherrnhügel (Iva+). — Veseloigra iz vojaškega življenja. — Sreda, 2. 8.: Sie hassen und Sie lieben (Iva). — Tri ubegli gangsterji terorizirajo paznike in gojence nekega vzgojnega zavoda in končno najdejo tam tudi svoj konec.

Borovlje. — Sobota 29. 7.: Das Moor ist meine Heimat (Iva). — Nedelja, 30. 7.: Immer will ich dir gehören (III). — Barvna veseloigra. Torek, 1. 8.: Wollen Sie mit mir tanzen? (V). — Kriminalni film. Zena razbremeni svojega moža, ki je bil obdolžen umora. Moralni zadržki — se odsvetuje. — Četrtek, 3. 8.: In den Klauen der Unterwelt (IVb). — Zgodba gangsterja iz španske četrti mesta New York.

Dobri la ves. — Sobota in nedelja, 29. in 30. 7.: Prinzessin Olympia (IVb). — Veseloigra. Iz življenja v stari monarhiji. Za odrasle s premislekom.

Miklavčev. — Nedelja, 30. 7.: Mein Schatz, komm mit an's blaue Meer (Iva). — Film z mnogimi popevkami. Potovanje na morje v stanovanjskem vozu.

Pliherk. — Sobota in nedelja, 29. in 30. 7.: Heimat deine Lieder (IIa). — Domovinski film po že znanih šablonah.

Sinča ves. — Petek in sobota, 28. in 19. 7.: Marschbefehl Stalingrad. — Nedelja, 30. 7.: Der K. u. K. Manöverschreck (V). — Slab film iz vojaškega življenja.

Št. Jakob v Rožu. — Sobota, 29. 7.: Land der Pharaonen (IV). — Film prikazuje zidanje Keopsove piramide. Brez pozitivne vsebine. — Nedelja, 30. 7.: Ernte des Sturms (IVb). — Sreda, 2. 8.: Gegen Tod und Teufel (IV). — Film iz divjega zapada.

Unjigov Pet'r kje si?

Draga sosedal!

S'm že civ »Tednik« prebrava; našlij-nje s'm šele zamerila, da je tudi za me ne'aj. S'm pa dro hilava prebirat', da sem prej biva na kraj. Me je pa le mav za skrbavo, da bi Ti huda k na biva za ta del. No, je sm pač žinjava: poskusim svojo srečo, je pa to moje upanje tud' rajzavo po Drave.

'aj pa 'ej Ti žinjaš, 'am b' se Peter utak-nov? Vej, morebiti pa n'či ha več na sviete, dons se anom' smrt t'k' nepričakovano približa, da se le za Niemca kni zašribov, potle pa naj bo, 'ar hoče.

To pošribvenje še v hob'c na vzemam več; se m' še smil'jo tist', k' prov kna divajo. Zakaj se pa učimo božje zapovedi, an-aj' pa dro razvoč'mo, 'aj je pravica, pa 'aj krivica! Amb'r't bo ja tud' to naše tr-pljenje m'nuvo.

Amb'r't je an pavr čriz sosedov travn'k vazov, sosed ga je pa tožov. So pa b'li pr' g'riht, je pa re'ov pavr: »Jez kna mor'm okol' vozit', je svaba pot, pa dal'č! Pa prav' rihtar: 'mate prov!« Sosed je pa re'ov: Jez 'mam škodo, k' črez travn'k vozi!« In spet je re'ov rihtar: »mate prov!« Potle se je pa dohtar ohvasov: »Oba pa kna mor'ta prov 'mēt!« Je pa tudi re'ov rihtar: »ma-te prov!« — Nam pa 'lih tak' hre!

Zdej s'm pa že dovol' toživa. Al' boš 'ej Petra čej srečava, pa mav podrehej ha, da kna bo zaspav. Pa se kej ohvas', pa vse to bujle želim in pozdravljam.

Spela.